

Unitárius Közlöny

KOLOZSVÁR, 1888–1948/1990. • 29. (89.) ÉVF. • 3. SZÁM • 2019. MÁRCIUS • ÁRA: 3 LEJ

Fotó: Czire Alpár

Márciusi merengés

• Farsangi féktelen jókedvünk talán nem is a bálozásból, bolondozásból fakad: még ma is, amikor a világunkat sújtó felmelegedés miatt évszakaink természetes rendje felbomlóban van, a tavaszt, az élet örök zsendülését, a pezsdülő életerőt ünnepeljük januári hóvirágok, februári fagyok s enyhülések közepette is.

Kicsit olyan ez, mint amikor az emberi kapzsiság, önzés, törtetés nap mint nap megtapasztalt formái közepette arra szeretnénk figyelni, hogy az egyes

önző, törtető emberek ugyanúgy Isten teremtményei, mint a hóvirág, a krókusz – s mi magunk is. Törtetésünkkel, önzésünkkel, felsőbbrendűségi érzésünkkel együtt mindannyian egyformák vagyunk Isten szemében. Egyikünk sem jobb, szebb, értékeesebb, mint a másikunk, s tán még gyarlóságaink mértéke szerint sincs e tekintetben lényeges különbség közöttünk. Így, ennek tudatában forduljunk egymás felé, s segítsünk egymásnak felfedezni saját teremtettségünket.

A tartalomból:

Farsangi hitünk

4

Szavak, szavak,
csodálatos szavak...

5

Tavaszdik

6

A városfalvi 1848-as
honvédszázló

7

Belső utazás a világ
végére

9

Akik előttünk jártak...

22

„Boldog ember az, aki az Úrba veti bizodalját...” (Zsolt 40,5a)

● **Február 4–6. között zajlott Hargitafürdőn az ULOSZ szervezésében és Szabó László lelkész közreműködésével a lelkészcsaládok harmadik téli találkozója.** Az alkalmon közel százan vettek részt, fele gyermek, fele felnőtt arányban.

● **Február 15-én ünnepélyes ke-
reték között mutatták be *Az erdélyi unitárius egyház története III/I. című könyvet a Vallásszabadság Házában.*** Az Uzoni Fosztó István, Kozma Mihály és Kozma János által írt kötetéről Káldos János, az Országos Széchényi Könyvtár szakmai projektvezetője és Kovács András művészettörténész, akadémikus beszélt.

● **Március 11–13. között zajlik a Berde Mózes Unitárius Gimnázium iskolai hete.** Március 13-án a gimnázium, közösen a Székelykeresztúri Unitárius Egyházközséggel és a székelykeresztúri Molnár István Múzeummal, **konferenciát szervez a 175 évvel ezelőtt született Kozma Ferenc pedagógus emlékére.**

Egyházköri hírek

● **Háromszék-Felsőfehéri Egyházkör**

Február 4–8. között Solymosi Zsolt világutazó lelkész, a kolozsvári János Zsigmond Unitárius Kollégium igazgatója ötnapos élménybeszámoló-körútja során vetített képes útibeszámolót tartott kis-ázsiai és szibériai expedíciójáról a brassói, a nagyajtai, a fogarasi, a baróti és a medgyesi egyházközségekben.

Február 9-én a Sepsiszentgyörgyi Unitárius Egyházközségben bemutatták a Tűszul ejtett hónapok című filmet a rendező, Novák Lajos jelenlétében. A dokumentumfilmben három túlélő beszél arról, hogy a román hadsereg 1944-ben miként hurcolt el összesen 68 kiskorút Dél-Erdélyből tűszként a besszarábiai frontra.

Február 10–17. között zajlott az V. Házasság Hete Erdővidéken ökumenikus rendezvénysorozat. A nyitó istentisztelet a baróti baptista

templomban zajlott, majd egy héten keresztül különböző helyszíneken szerveztek programokat a házasságoknak. A záró istentiszteletet a baróti református templomban tartották, amely keretében köszöntötték a 60 éve házaspárokat.

● **Kolozs-Tordai Egyházkör**

A kolozsvár-belvárosi és monostori unitárius egyházközségek közös ökumenikus imaheti alkalmát február 23-án Buzogány-Csoma István *Hetedik nap* című lemezének bemutatója zárta a Vallásszabadság Házában.

Február 24-én Kövenden zajlott az *Együtt Isten völgyében, amelynek keretében dr. Ferenczi Enikő és dr. Czire Szabolcs tartottak előadást* *Én ezt mondom, te azt érted.* Tanuljunk meg férfiuil és nőül címmel. Az esemény a Kövendi Unitárius Egyházközség, a Balázs Ferenc Népfőiskola és a Magyar Unitárius Egyház Felnőttképzési Programjának közös szervezésében valósult meg.

● **Küküllői Egyházkör**

A Désfalvi Unitárius Egyházközségben rendszeressé váltak a csütörtök esti nőszövetségi találkozók. Az alkalmakon különböző témákat dolgoznak fel, amelyet ima és közös éneklés zár. Tavaly év októberétől hivatalosan is megalakult a désfalvi egyesület, a DésDFIE, a tagok péntek esténként találkoznak. A fiatal házaspárok vasárnap este szoktak összegyűlni bibliaórára, könyvbemutatókra, filmnézésre és egyéb programokra. Ezekon kívül zajlanak a kátéórák és az egyházközségi vallásórák szombat délelőttöként.

● **Magyarországi Egyházkerület**

Báró Orbán Balázs születésének 190. évfordulója alkalmából az Erdélyi Szövetség emlékkonferenciát tartott február 9-én Budapesten, az Újbudai Polgárok Egyesülete székházában. A konferenciát emlék-istentisztelet vezette fel a Kálvin téri református templom gyülekezeti termében, amelyet Balácsi László ny. lelkész tartott. Az érdeklődők három előadást hallgathat-

tak meg: dr. Balázs Ádám történész, diplomata: *A legnagyobb székegy élete és munkássága újabb levéltári anyagok tükrében*, Bálint Domokos, a Székelylengyelfalvi Orbán Balázs Alapítvány elnöke: *Orbán Balázs emlékének ápolása szülőfalujában*, valamint Kovácsné Orbán Réka: *Családunk emlékei Orbán Balászról*.

● **Marosi Egyházkör**

Február 9-én a marosvásárhelyi kövesdombi unitárius templomban került sor az egyházkör bizottságainak, a köri tanács tagjainak, valamint a köri lelkészeknek év eleji gyűlésére. Istentiszteletet tartott Nagy László lelkész, az énekvezérei szolgálatot Sántha Boros József szentgericei énekvezér-gondnok végezte. Ezt követte Kátai Zoltán *„Ditsérjétek Istent...”*. Unitárius zsoltárok a 16–17. századból című lemezének bemutatója.

A marosvásárhelyi Bolyai téri templomban február 10-én Forró-Bathó Ákos, a Bolyai Farkas Elméleti Líceum végzős diákja, a nagyajtai Moyses Mártonról tartott előadást, aki 1970. február 13-án a kommunista rendszer elleni tiltakozásként a brassói pártszékház előtt benzinnel leöntötte, majd felgyújtotta magát.

Február 16-án a 20. farsangi jótékonysági bála került sor Marosvásárhelyen az Unitarcoop Alapítvány és a marosvásárhelyi unitárius egyházközségek közös szervezésében.

● **Székelykeresztúri Egyházkör**

Február 14-én a Székelykeresztúri Unitárius Egyházközség nőszövetségi találkozóján Ady Endre költészetéről beszélgettek, az est meghívottja Illyés Izabella tanár volt. Ezt követően került Szócs Botond zongoraestjére a székelykeresztúri művelődési házban.

● **Székelyudvarhelyi Egyházkör**

Február 10–17. között Gyergyószentmiklóson az unitárius, református, katolikus és baptista egyház együttműködésében több ökumenikus programot szerveztek a házasság hete alkalmából.

LÉLEKKENYÉR

A boldogság szentségéről

MOLDOVÁN-SZEREDAI NOÉMI

Jézus a hegyi beszédben a bevett, általános, megszokott vallási viselkedésformákat bírálja, és velük kapcsolatban bevezeti az isteni, az örökkévalóság szempontját. Szavai szerint boldogok a lelki szegények, a szomorkodók, a szelídek, akik éheznek és szomjaznak az igazságot, az irgalmasok, a tisztaszívűek, a békességesek, valamint akik üldözést szenvednek az igazságért. Az alapállítások önellentmondónak látszanak: gazdagok, boldogok vagy szerencsések a szegények, koldusok vagy nincstelenek.

Ez nem a hétköznapi értelemben vett boldogság: a *makáriosz* szó, amelyet a görög eredetiben találunk, áldottat, szentet, üdvözültet jelent, nem vidámat vagy elégedettet.

Lássuk, mit jelent, hogy boldogok a lelki szegények! Erre a teológus rögtön megjegyzi, pontosabb, magyarosabb fordítás a „lélekben szegények”. (A Szent István Társulat-féle katolikus fordításban így is szerepell)

Ahogy a nincstelen ember teljes mértékben rá van utalva mások szeretetére, jóságára, irgalmára, úgy a lelkiségünkben nekünk is teljesen a Jóistenre utaltan érdemes élnünk. Minden arra érdemest imádságunkba foglalva, és mindenért szüntelenül Neki adva hálát.

A lélekben szegény mindent Istentől kér, mindent Istentől remél, mindenben Istenre számít, minden dolgát Isten elé viszi. Semmit nem tulajdonít magának, amit elér; nem önmagában bíz, nem magára büszke, nem magával elégedett, ha valami sikerül.

Könnyebb talán megérteni, ha megalkotjuk ellentétpárját, amit talán lelkiekben önteltnek nevezhetünk. Az ilyen ember önmagára büszke, ha valami sikerül; mindent saját magától vár; amit elért, azt magának tudja be. Olyannyira önelégült, hogy nem marad hely a lelkében a hálára Isten iránt.

Az ehhez kapcsolódó ígéret, miszerint az ilyenek a mennyek országa, azt jelenti, hogy a lelkileg Istenre utaltságban élő embereké a mennyország, vagyis Isten uralmának birodalma. Ez egyrészt nyilvánvaló reményt hordoz a halál utáni létre vonatkozóan. Ugyanakkor mivel Isten országa bennünk és közöttünk is van, a lélekben szegények, valamint akiket az igazságért üldöznek – ez a nyolcadik boldogság – már most is magukban és maguk körül hordozzák Isten országát a földön.

A hegyi beszéd egy másik helye, a Miatyánk is arra kéri Istent, hogy jöjjön el az Ő országa és legyen meg az Ő akarata, amint a mennyben, úgy a földön is (Mt 6,10).

A lelki szegénység nem testi és szellemi nincstelenség, hanem magatartás: hogyan tudok élni a világ értékeivel. Egy gazdag ember is lehet lelki szegény, ha nem ragaszkodik vagyonához, nem harácsol, és tud belőle jó szívvel adni a rászorulóknak. Ugyanakkor egy koldusról vagy közepes anyagi helyzetű emberről sem lehet minden esetben elmondani, hogy boldog: sóvároghat még többre, mint amije van.

Hívó emberként sokat küszködtem ezzel a mondással, s ami számomra segített a megértésben és elfogadásban, az a körülöttem megtapasztalt példák

„*Boldogok a lelki szegények, mert övék a mennyek országa.*” (Mt 5,3)

sokasága – ezáltal jutottam el saját meghatározásomig: lelki szegény, lélekben egyszerű, aki méltó derűvel és bölcsességgel fogadja az élet megpróbáltatásait, a bölcs ember végső soron tudja, hogy ami vele történik, és amije van, az nem az ő érdeme, elsősorban Istené.

Lelki szegény volt Béla bácsi, aki nyolcvanéves korában is minden nap bement az irodába, önkéntesen dolgozott, mosolygósan hallgatta és figyelte az embereket. Egyedül élt: megjárta a háborút, hazajött az orosz fogságból, kuláklisra került, kilakoltatták földtől nagy házából, feleségével és fiával nagyon egyszerűen éltek, majd meghalt fia, visszakapta a házat, majd meghalt felesége, ő pedig végleg egyedül maradt, de úgy élte életét, hogy a külső szemlélő számára boldog, békés öreg bácsinak látszott, s igazából minden megpróbáltatás ellenére az is volt.

Lelki szegény volt Ildi, akinek lehetősége volt édesanyja mellett lenni betegsége alatt, fogta kezét, halála után, amikor emlékezett rá, nem a gyász, a fájdalom, a hiány volt lelkében, hanem a csendes derű azért a csodálatos édesanyjáért, aki adatott neki.

Lelki szegény volt a kilencéves Zsolti és családja, akik korán veszítették el édesanyjukat, de a hétköznapi életben nem kérdőjelezték meg minduntalan az élet igazságosságát, nem panaszkodtak egy életen át, hanem Istenbe vetett hittel éltek egyik napot a másik után, minden vasárnap templomban imádkozva.

Lelki szegény volt István, akinek csődbe ment vállalkozása, elvesztette saját és szülei minden vagyonát, épületet, lakást, autókat, s rögtön újrakezdte, tanult a hibákból, és ma sikeres vállalkozó, nagy munkaközösséget irányít.

Lelki szegény Laci, akiről látszik, hogy szűkebb és nagyobb családjáért, rokonaiért mindent megtesz, a nagycsalád mozgatórugója, minden szabad percében sportol vagy jótékonykodik, közmunkázik, kalákázik valahol, s csak a közeli megfigyelő tudja, hogy sikeres vállalkozó, felelősségteljes főnök, akinek munkatársai túlnyomó többsége már 20-25 éve nála dolgozik.

Lelki szegény volt Piroska néni, akinek életútja az egyik legnehezebb volt, azok közül, akiket ismertem, sohasem panaszkodott, csak a jót mesélte, a rosszat is

hívó rezignáltsággal, mindig dolgozott, életének minden nap értelme volt.

Lelki szegény volt István bácsi, aki 98 éves korában a már húsz éve ágyban levő feleségéhez valami hihetetlen gyengéd és becéző hangon szólt: „Vigyázzon, kedvesem, nehogy megfázzon a háta.”

Hogy az Olvasónak mit jelent lelki szegénynek lenni, hogy életében mennyire közelítette meg ezt az állapotot, Lázár Kati színész gondolatát mérlegelve eldöntheti: „Vagy igazad van, vagy boldog vagy”.

Farsangi hitünk

SZABÓ ELŐD

• Ürmösön minden évben a legkülönlegesebb lakodalom egy február eleji szombaton zajlik.

A vőfély lóháton vezeti a menetet, mögötte ugyancsak feldíszített, válogatott lovak hátán a menyasszony és a vőlegény, és követik őket a lakodalomra hivatalos párok.

Messziről először a muzsika hangja üti meg az ember fülét, aztán a cifra nászmenet is feltűnik. Szemet gyönyörködtet a sok szép ló, a menyasszony fehér ruhája, a vőlegény ősi hagyományok szerint felöltött népviselete.

De aztán – éppen, amikor már elábrándozna az ember, hogy milyen szép is a menyasszony – közelebb érnek, és az a furcsa érzésünk támad, hogy valami azért mégiscsak egészen rendben. A kétely pedig hamar felismeréssé szilárdul: a menyasszonyi ruha is legényt rejt magában!

Így van ez rendjén, így van ez jól az ősi szokások értelmében. Nem tudni pontosan, mióta, de több, mint száz éve így van ez a farsangi felvonulás napján Ürmösön.

A legények összeegyezőnek, és a legügyesebbet közülük vőfélynek választják. Ő lesz a farsangi felvonulás fő szervezője, vezetője. Természetesen mellette nemcsak a legénytársak, barátok, hanem a szülők és a család apraja-nagyja is felsorakozik. Kitüntetett szerepe van a felvonulásban és a szervezésben a menyasszonynak és a vőlegénynek is, de – bár nem annyira látványos – az összes legény közös munkája és erőfeszítése az egyik legértékesebb része ennek a kalandnak.

Sok a tennivaló. Lovakat kell szerezni, a faluból vagy távolabbról. Nyergelni kell, gyakorolni a lovaglást, hogy ember és állat megtalálja a közös nevezőt. Koszorúval, lehetőleg piros-fehér-zöld szalagokkal kell ékesíteni a lovakat. El kell készíteni a bolondszerket, mely nélkül elképzelhetetlen a farsang: a szekér mögött két mókás, minden évben más nevet viselő alak forog körbe, míg a szekér halad, de vannak élő,

ugyanannyira mókás figurák a nád alatt, a szekérben is. Elő kell venni, elő kell készíteni a ruhákat: természetesen a lányokká változtatott fiúk felkészítése sok jókedvet és nevetést varázsol az otthonokba. Zenészeket kell fogadni, akik hangos, szívet-lelket gyönyörködtető dallamokkal az otthonok belső szobáiban levőkkel is tudatják, hogy jeles ez a nap. Minden előkészület meg kell történjen, hogy a bálba érkező vendégsereg jól érezze majd magát. Végül reggel, vagy inkább hajnalban, begyúlnak a kemencék tüzei, füstölnek a kémények és sül a pánkó, a kürtöskalács, és az üvegek megtelnek a jókedvet segítő nedűvel.

A falu végén van a találka. Megszólal a zene, elindul a menet. Minden valamire való ház ablaka, kapuja megnyílik. Ahol fogadják a felvonulókat, ott megállnak, fogyasztanak ételből-italból, talán még a házigazda vagy éppen egy piruló leány kedvenc nótáját is eljátssza a banda. Aztán továbbmennek. Vannak fontos megállók. Először a vasútállomás, ahol megvárják a vonatot, hogy a benne utazók hírül vigyék a csodát: errefelé együtt tudnak nevetni, mulatni, örülni az emberek. Aztán néhány utcával tovább a papi lak következik. A vőfély felolvassa a bálba invitáló kiáltványt, amelynek fenyegető utóhangjától senki meg

nem ijed: aki nem jön el a bálba, törjön el a lába! A lelkészi lakás udvarán frissen sült pánkó és pálinka jut mindenkinek. Vannak, akik felkérezkednek a lovakra, fényképek készülnek, a bátrabbak még talpra is állnak a ló hátán.

A falu központjában, „a falu székén” is elhangzik a hívogató szó. A végállomás a Felszegben vár rájuk. Itt az ijesztő, kajánul csúfolódó bábu lekerül a szekérről, és szörnyű kínok között lángok martaléka lesz. Vége van! Minek is van vége? A télnek, amelynek vasfoga megpróbálta az embereket. És a rossznak, amely sokszor elrontja kedvünket, örömeinket, szeretetünket.

Bár a széles rokonság pénzt is csúsztat a felvonuló fiatalok kezébe, csizmaszárába, azért tojást, kolbászt, szalonnát is elfogadnak, s a hosszú út és a sok pohár után minden pénznél többet ér a közösen elfogyasztott tojásrántotta, amelynek elköltése alatt az úti élmények, kalandok összefoglalódnak.

Jöhet a bál, a muzsika, a tánc, s ki tudja, talán lesznek legények és leányok, akik éppen a tél és a rossz pusztulásának örömteli napján találhatnak egymásra!

Régebben többen voltunk. Idősebb korban ültünk fel a lóra. A katonaság előtt a lovon, a katonaság után legénysorban ragadt fiúk pedig a szekérben kaptak helyet – így keseregnek néha az öregek. Igazuk van, mert néha tényleg dicsőbbnek, nagyobbak tűnik a múlt. S nincs igazuk, mert ilyen vidám napon senkinek nem lehet igaza, aki kesereg: amíg vannak fiatalok, akik örömmel dolgoznak ezért a napért, amíg a családok ünnepként várják a farsangot, amíg füstölnek a kemencék és hazajönnek a városba vándorolt ürmösiek, és az utcák, otthonok, udvarok, a bálterem megtelik az öröm zenéjével, illatával, ízével, addig van remény. Kell legyen remény, mert Istennek sem adunk más választást ezen a napon, minthogy velünk együtt örüljön, bennünket megtartsa, a jó úton terelgesse!

Szavak, szavak, csodálatos szavak...

FARKAS ORSOLYA

• Akárhogyan igyekeztek is az emberek sok százezrével kis helyre összezsúfolódva elcsúfítani a földet, amelyen megtelepedtek, akárhogyan teleépítették körül, hogy semmi se teremjen rajta, akármilyen buzgón kiirtottak is minden előtörő fűszálat, akárhogy összefüstölték kőszénrel, olajjal, nitrogén-oxiddal a levegőt, ózonszennyezést okozva, akármennyire megcsonkították a fákat, elüldözték a madarakat meg a négylábúakat – a tavasz mégis tavasz mindenhol, még a városban is. Melegen süt a nap, megéledő fű sarjad s zöldell mindenütt, nemcsak a mezőkön és a kertekben, hanem a kövezet lapjai között is. A hárs rügyei pattanásig duzzadnak, a csóka, a veréb, a galamb már tavaszi örömmel rakja a fészket, és a nap melengette falaknál legyek döngnek. Örvendeznek a növények, a madarak és a gyermekek. De az emberek – a nagy, felnőtt emberek – most is úgy csalják és gyötrik egymást, mint máskor: szavakkal vagy cselekedetekkel.

A tavasz a legjobb időpont a változásra, a változtatásra. A székelykeresztúri Berde Mózes Unitárius Gimnázium hétfőnként megtartott közös áhítatán egy önkéntes diák segítségével végeztünk egy kísérletet. Felmutatott egy üres fehér tányért és egy fogkrémet, majd lecsavarta a kupakot, és kinyomta a tubus tartalmát a tányérra. Mindezek után elmondtam, a továbbiakban az lesz a feladata, hogy visszarakja a fogkrémet a tubusba. Értetlenül nézett rám, ingerültség és rémület árnyéka suhant át az arcán, majd néhány másodpercnyi tépelődés után kijelentette: „Nem

tudom, nem lehet!” Miután megnyugtattam, hogy nem is kell, és leült, a többi diákhöz fordultam magasra emelve a tányért, és beszélni kezdtem. A kinyomott fogkrém jelenti a szavaidat, cselekedeteidet, amiket megbántál, és amiket nem tudsz már visszazívni vagy kitörölni, beleerőszakolni a tubusba, mert már megtörtént. A szavak örökre ott maradnak, ahová az első pillanatok hangulatában helyeztük őket. Láthatatlanok, megfoghatatlanok, és ezért nem lehet kijavítani a hibát, amit elkövettünk velük. Az emberek pedig túl könnyelműen bánnak a szavakkal. Fegyverként használják, és harcolnak velük, vagy pajzsként mögójük bújnak. Azok a szavak, amelyekkel gyermekkorunkban vagy fiatalkorunkban – gonoszságból, tudatlanságból, szenvtelenségből – megmérgezik szívünket, beleivódnak emlékezetünkbe, és minduntalan befolyásolják éber vagy öntudatlan pillanatainkat.

A tavasz a legjobb időszak egy új szótár vásárlására. Ne akármilyen hétköznapi szótárra gondoljanak, ez az új szavak szótára, amit mindennap ajánlatos fel lapozni, ebben a szótárban a csodálatos szavak kapnak helyet, itt a bántások, rágalmazások nem kapnak szócikket. Szóval, új szótár, az kellene, valahova az elme rügyeibe beleépítve, több zöld kellene és kevesebb fekete, öröm kellene és kevesebb panasz, több fogkrém kellene a tubusban maradjon. Tudják, ehhez nem kell igazán semmi, csak egy lepkeszárnyai jóság és odafigyelés, az ibolyásodó domboldalak láttán egy mosoly, na meg a szavak... a csodálatos szavak.

Tavaszdik

SÁNDOR KRISZTINA

• Hétről hétre tapasztaljuk, amint egyre nagyobb teret nyer a fény a nappalokban. Egyre később sötétedik. A 18 órás kezdéshez még épphogy besötétül az ég alja – állapítottuk meg a lelkésszel és Irénke nénivel, miközben múlt csütörtökön a termet előkészítettük az almási estékhez.

A hetenkénti találkozás keretbe foglalta a telet. A halottak napját követő héten kezdtük, és terveink szerint nagypéntekig tart az almási esték néven ismertté vált sorozat. A recept egyszerű: végy egy-két-három szervezőt, egy házigazda és támogató egyházközséget – onnan egy teret, amelyet hétről hétre be lehet lakni, egy teáskészletet, teafüveket, kis ropogtatnivalót, és hétről hétre adj hozzá fűszerezésnek újabb és újabb előadókat, vendégeket. Ezeket összekeverve, megvalósul a heti együttlét különböző formája.

Az estéken vannak rendszeres és alkalmi látogatók. Vannak, akiknek mindegy a téma, hálások, hogy kimozdulhatnak a házból, s eljöhettek egy közösségbe. Vannak, akik csak akkor jönnek, ha a téma érdekli őket. Vannak, akik munkahelyi és családi köteleik miatt csak ritkán érnek el, s ha néha sikerül, lelkes jelenlevők. Vannak, akiket még egyszer sem sikerült megszólítani e sorozattal. Vannak, akik nem is tudják, hogy van ilyen a faluban. Az említett kategóriákat változatlanul fel lehet sorolni minden olyan rendszeres esemény esetében, amelyet akár kisebb, akár nagyobb településen, akár falun, akár városban szerveznek. A lényeg viszont ez: keretbe foglaltuk a hosszú, téli estéket, és lehetőséget adtunk mindenkinek arra, hogy kilépjen a megszokott rutinból, a napi munkából, a házon belüli teendők sűrűjéből, a tévé és a világháló kínálta szórakozásból, s eljöjjön egy közösségi térbe, amelyet jól ismer, és ahol hétről hétre hasznos tudással és találkozásokkal gazdagodhat.

A tudás ma már valóban könnyen beszerezhető – hisz csak kattintásnyira van tőlünk. Ám az előadóval való személyes találkozás, az általa közvetített értékek, a nagy fazékban főzött tea íze, a meleg tekintetváltások, kézfogások és az őszinte érdeklődés csak úgy tapasztalható meg, ha az ember jelen van. Oda jön, ahova várják, ahol jó szívvel fogadják, ahol készülnek az érkezésére.

Hétről hétre adunk és kapunk valamit. Mindannyian, akik részesei vagyunk e folyamatnak, szervezők és résztvevők egyaránt. A heti tea mellé adományba érkeztek az alkalmilag sült sós perecek, a lerben készült süttők, a házi bor, a saját kezűleg gyűjtött teafüvek, a teába való cukor és méz, a forralt boros fűszerkeverék, a dió, a mogyoró és még sorolhatnám. A tél beköszöntével összébb kerültünk, a majda-

ni tavaszra várva, de addig is tartalmasan éltük meg a hosszú téli esték egyikét, a csütörtököt.

Most tavaszodik, bár március Székelyföldön még gyakran hoz havat, és nem engedi, hogy korán eltegyük a legmelegebb kabátunkat. Mégis: a nappalok hosszabbodnak, a hóvirág még a hó alól is hirdeti az ébredést, az újrakezdést. Az almási estéinket márciustól a tavaszodó természethez igazítjuk, és egy órával később, 19 órától kezdünk. Az igazodásban az vezet, hogy ilyentájt, ha az időjárás is engedi, többen a ház körül, a kertekben már elkezdik a munkálkodást. Ha pedig fagy kíséri e heteket, akkor is úgy érzi az ember, hogy amíg nem sötétedik be, még bőven van ideje tenni-venni a háztartásban.

A természethez való alkalmazkodás évezredes tapasztalatunk. Mára ez leginkább az idősekre maradt, és azokra, akik még gazdálkodnak, a földből, a természet nyújtotta lehetőségekből élnek. Sokan már az (okos)óra alapján futunk, s a napi munkának nem a természetes sötétedés, hanem a ledes vagy energiatakarékos lámpa leoltása vagy az okostelefon letétele vet véget. A tavasz – és nagypéntek – idén is az almási közös téli esték végét hozza. A lassabban élés, az egymásra figyelés téli hónapjainak végét – és egyben az újrakezdést. Ha tavasz, akkor újult lendület, lelkesedés, napfény és bizakodás lengi be mindazok lelkét, akik nyitottak ezen évszak legfontosabb üzenetére. A teáskészlet szekrénybe kerül, s a találkozások helye áttevődik az utcára, a tavaszi, nyári események színhelyére. Újrakezdjük ősszel. Addig is: legyen szép tavaszunk, s tudjuk hozzá társítani megújult lelkünket, a hitet, hogy minden újrakezdés értünk van, és lehetőséget tartogat!

Kórházlelkészi szolgálat

Kolozsvár:

dr. Ferenczi Enikő
0740 063 767

Marosvásárhely:
Pavelka Attila
0723 515 921

Sepsiszentgyörgy:
Buzogány Csoma Csilla
0742 512 574

Székelyudvarhely:
Katona Dénes
0266 213 100

A városfalvi 1848-as honvédszászló

LŐRINCZI BOTOND

• Él a magyarok körében egy legenda, amely szerint a nándorfehérvári ütközetben egy nemes vitéz, Dugovics Titusz az élete árán akadályozta meg, hogy a vár falán a magyar zászlót a török lófarkas zászlajára cserélje ki. Önfeláldozása, hazaszeretete történelmünk egyik kiemelkedő példája lett. Vajon honnan ered a zászló sugárzó ereje, amelyért a legkiválóbbak halni is képesek? A zászló létrejötte pillanatától több volt, mint anyag. Mindig is egybeforrt az emberi lélekkel, a közösség erejét fejezte ki. Mint a nemzeti öntudat kifejezője, érzelmeket kelt, néha indulatokat ébreszt, harcok során mozgósít, békeidőben egybe forraszt, emlékeztet a dicső múltra, összeköti a nemzet tagjait. Ősi történelmi lobogónk, amely tulajdonképpen alapjául szolgált a ma használatban lévő nemzeti zászlóknak, a vörös-fehér, kétszer vágott Árpád-sávós zászló az Árpád-házat jelképezte. A sávok számának különleges jelentése van: a honfoglaló magyar törzsek száma őrződött meg benne.

Arra büszkék lehetünk mi, magyarok, hogy az Árpádok vörös-fehér, kétszer vágott zászlaja Európában a leghosszabb ideig használt zászló. Használták a honfoglaló magyarok, és utoljára II. Rákóczi Ferenc fejedelmi zászlaja volt. Bárhogy is számolunk, ez 900 esztendő.

A 16. század végén a zászlótartó esküjében szerepelt: sem élve, sem halva a zászlót el nem hagyja, ameddig testi ereje és esze léssen. Ez a megfogalmazás velős: a zászlóért meghalni lehet, de elhagyni nem.

Zrínyi Miklós egyik hadtörténeti munkájában írta, hogy a zászlótartó jobb kezében viszi a zászlót. Ha megelővik a jobb kezét, vegye át a bal kezébe, ha megelővik a bal kezét és a csata veszni látszik, tekerje a teste köré, haljon meg, de veszni ne hagyja a zászlót.

„A nagymajtényi síkon letörött a zászló...” sokszor hallani e szomorú dalt. Biza történelmünk folyamán sokszor letörött a zászló. Az áldozatok ott vannak Rákóczi fejedelmünk szabadságharcos zászlajában, a '48-as Kossuth-zászlóban és az '56-os lyukas forradalmi zászlóban. Mindig hittünk és hitünkkel vereségben is győzni tudott ez a nemzet a zászlajai alatt.

Azok az egyszerű, szántó-vető székely emberek, akik hosszú évtizedeken keresztül, rejtegették a zászlót, számunkra mentették meg, mert tudták, bíztak benne, hogy eljön majd az idő, mikor újra a magasba emelve hirdetheti a szabadságot. Hittek a zászló megtartó erejében. Hiszen a piros szín az erőt, a fehér a hűséget, a zöld pedig a reménységet jelenti. Az erő, a hűség és a remény tarthat össze egy közösséget és alapozhatja meg továbbra is nemzetünk jövőjét

A zászlóról

A zászlórúd a hadizászlók szabályai szerint készült, fehér alapon piros és zöld színek kúsznak rajta felfelé csigavonalban. A vonalvezetés szép, szabályos, egyenletes. A rudak általában hosszabbak szoktak lenni, ezért elképzelhető, hogy a rejtegetés során levágtak belőle. A zászlólapal ellentétben a rúd valóban a reguláris hadizászlókhoz tartozhatott. A zászlólap anyaga hányattatásai során elvékonyodott, sok helyen foszlásnak indult, szakadozott, kb. tíz százaléka megsemmisült, illetve elveszett. A 110 × 185 cm-es zászlólapon látszik, hogy sebtében, kapkodva, a részletekre nem ügyelve készítették el, talán pár óra alatt, egy ütközet előtt.

A zászló három sávjának szélessége különböző, ahogyan a felhasznált vásznak is. A piros és a fehér anyaga vékony, a harmadik színű anyag vastagabb szövésű vászon. Ez utóbbi egyértelműen sötétkék: vannak, akik szerint az idők során változott ilyenné. De nagyobb annak a valószínűsége, hogy a zászló készítésekor nem állt rendelkezésre zöld színű textil, ezért a hozzá látványilag legközelebb álló sötétkékkel helyettesítették azt.

A készítéskor az anyag hosszúságával is gond volt. Mindhárom sáv anyagát két darabból toldották össze. A sávok közül kettő háromszögben végződik, egy pedig enyhén kerekített formában.

A fehér sávban fejjel lefelé, piros pamutfonalból henyvészetten, ferdén hímezve szerepel az 1848-as évszám. Összességében megállapítható, hogy a zászlólap és a rúd nem voltak eredetileg összetartozó elemek. Pontos információk hiányában csak feltételezni tudjuk, hogy a zászlólapot – amelynek eredetiségéhez kétség nem fér – nagy sietve készíthették el, és vagy egy meglévő zászlórúdra erősíthették fel, vagy egy, a harcok során tönkrement hadizászlót pótoltak vele

sebtében, talán egy ütközet előtti órákban. Különlegességét és értékét éppen ez képezi.

Kopcsányi Mercédesz, valamint Seremtyeff-Papp János restaurátorok szakszerű munkája nyomán az 1848-as ereklyénk megújult, megszépült.

Fennmaradása

Több mint valószínű, hogy mindig az egyházközség tulajdonában volt, de egészen visszamenni az időben, sajnos, nem tudunk. Jakab Lázár városfalvi falubíró és a helyiek emlékei alapján azonban körvonalazható a 20. századi történet.

A II. bécsi döntés hírét a helyi kocsmában működő telepes rádióból hallották a városfalviak. Észak-Erdélyt visszacsatolják Magyarországhoz! Örömben az emberek felmentek a templomba, és az orgona fűtatójából elővették a régóta rejtegetett '48-as magyar zászlót. Boldogan lobogtatva lejöttek vele a jegyzői lakhoz. Popa Valeriu volt akkor a jegyző, aki szigorú ember volt. A városfalviak azt kiáltották: Horthy, Csáky, Teleki, / Valér jegyző, gyere ki! A jegyző ijedtében, hogy nehogy meglincseljék, betelefonált Udvarhelyre, ahonnan nemsokára megérkezett a katonaság, és szétkergette az összesereglett embereket. A zászlót sikerült elmenekíteni, nem került a román katonák kezébe.

Szeptemberben, amikor a magyar csapatok bevonulása után Horthy Miklós kormányzó Udvarhelyen is áthaladt, a városfalvi '48-as honvédszászlót is bevitték a városba. Amikor Horthy meglátta, lovát szembe fordította a zászlóval és kardjával tisztelgett a zászló előtt. A jelenetnek a falu nagy része szemtanúja volt.

A háború után ismét el kellett rejteni a zászlót, mert amikor a román csendőrök megjöttek a falvakba, az első dolguk az volt, hogy az országzászlórudakat kivágták. Időközben a falubeliek változtatták a zászló rejtekhelyét, sokszor csak a keblitanács tudott róla, még a lelkészeket sem mindig avatták be.

1971-ben, amikor az új lelkeszi lakást cserepezték, munka közben elhatározták, hogy a kaputorony tetjét is megjavítják. Az akkori gondnok, Vass Mózes, ahogy meglátta, mi történik, már messziről kiáltotta a legénynek, aki kezdte megbontani a kaputorony tetjét, hogy fődjétek vissza, fődjétek vissza! Aztán megkérdezte, hogy ugye nem láttál semmit?

A változás után a rejtegetett zászló első nyilvános „szereplése” az első szejkefördői unitárius találkozón volt. Majd párszor Udvarhelyen a Patkóban tartott március 15-i ünnepekre is elvitték, de a városfalviak sohasem adták ki a kezükből a zászlót. Az ünnepséget közvetítő Duna tévé kamerája mindegyre visszatért az eredeti '48-as zászlóra.

Az utóbbi időben annyira megrongálódott, hogy már nem volt ajánlatos használni, restaurálásra szo-

Jakab Lázár beszéde a zászlófogadás alkalmával a határszélen. „Zúgó harangszó mellett, tiszta szívvel és igaz lélekkel köszöntöm a hazatérő zászlónkat és a magyarországi testvértelepülés küldöttségét. Ünnepet hirdetnek a harangok. Hirdetik a nagyvilágnak, hogy Székelyföld legkeletibb végein még mindig őrt áll a székely, hisz a mai nap ősi székely parancsnak engedelmeskedve, történelmi kötelességünknek teszünk eleget. 1520-ban a seregével felvonuló erdélyi vajda ezen a helyen verte le kiváltságukért, ősi szabadságukért harcba szálló székely elődeinket, kik a végső küzdelmükben megfáradva kérték az égi segítséget. Évszázadok történései peregnek le előttünk, mert nemzedékről nemzedékre itt búcsúzott a falu mindenkori népe a szülőföldjük védelmére, a haza hívó szavára bevonuló honvédektől. Itt köszöntöm, ezen a szent helyen szabadságunk hirdetőjét, a hazatérő zászlónkat. A zászló, amely sokunk számára hitet és reményt adott, de ugyanakkor történelmi hivatásra is kötelez. Legyen emlékezetes a mai nap és szóljon a nemzeti összetartozásról. Legyen útmutató az elkövetkező nemzedék számára, de ugyanakkor legyen tisztelgés elődeink helytállása előtt. Az elődeink előtt, akiknek a neve lehet, hogy ma már feledésbe merült, de céljuk, amiért harcoltak, ma is él: az ő hazájuk a mi hazánk, az ő zászlójuk a mi zászlónk. Ezekkel a gondolatokkal köszöntelek benneteket, magyar testvéreim. Isten hozott a Nagy-Homoród mentére, Városfalvára. (2016. július 16.)

rult. Mivel nem találtunk a közelben szövetrestaurátort, ezért úgy döntött a keblitanács, hogy Magyarországon végeztetjük el a szükséges felújítást. Ez 2015–2016-ban sikerült is a sülysápi testvértelepülés segítségével és anyagi támogatásával. Horinka László polgármester és Dobos Attila vállalkozó, akiknek ezúton is köszönetünket fejezzük ki, szívükön hordozták zászlónk sorsát, és felelősséget éreztek a felújítása iránt. A felújított zászló hazatérésekor ünnepélyesen fogadták a városfalviak a zászlót a falu határában. A Homoród menti huszárok kíséretében bevittük a zászlót a helyi kultúrotthonba, ahol Egyed Ákos professzor méltatta a zászló és a szabadságharc fontosságát a székelység életében, hiszen tulajdonképpen a szabadságharc után indult fejlődésnek a székelység.

Így tartotta meg a zászló egykor a magyarságot, majd a helyi magyarság tartotta, őrizte meg azt az egyház védelme alatt, és ma is összeköt minket, városfalviakat és az anyaországban élő testvéreinket, barátainkat. Azóta a zászlót a gyülekezeti teremben üveg alatt őrizzük, és majd a felújított templomban szeretnénk elhelyezni, ahol méltó helyére kerül, és ahol sokan megcsodálhatják.

Belső utazás a világ végére

Solymosi Zsolt vallástanár, a János Zsigmond Unitárius Kollégium igazgatója 2018 nyarán hatvanöt napos expedíciót teljesített Kis-Ázsia országaiban és Szibériában. A világutazóval Czire Szabolcs főszerkesztő beszélget. Az interjú első részét közöljük.

• **Kolozsvári vallástanári, majd igazgatói tevékenységedhez számos olyan rendkívüli teljesítmény kapcsolódik a színjátásztól a koncertszervezésig, a bicatúrától a számos sikerre vitt diákprogramig, amelyekre méltán lehetsz büszke. Ezek sorába hogyan illeszkedik a szibériai út?**

Az igazság az, hogy sehogy sem, hiszen meglehetősen önzően hat abban a sorban, amelyben eddig közösségépítő céllal vágtam neki bárminek, és azon igyekeztem, hogy a diákok számára olyan közösségi teret és lehetőséget teremtsék, amelyben értékesen tudnak fejlődni és szórakozni egyaránt. Ez az út azonban a saját felfedező utam, a saját megújulásom és a tényleges nagyvilágra való rácsodálkozásom története volt. Annyiban lehetne esetleg az előző megvalósításaimhoz sorolni, hogy talán inspirálóan tud hatni mindazok számára, akik kimozdulnának a komfortzónájukból: nem szokványos az, hogy az ember 31 000 kilométeres autós kalandra indul, a két hónapnál hosszabb expedíció során pedig áthalad 11 időzónán, 14 országon és 10 fővároson.

• **Az utat nagy érdeklődés övezte, tucatnyi sajtóorgánum közölt interjút, riportot. Szeretném, ha a mostani beszélgetésünk kicsit személyesebb lenne. Miért vágta bele az útba? Úgy értem, ténylegesen, miért volt fontos számodra?**

Örvendek, hogy erről személyesebben is tudunk beszélni, mert a hazatérés óta egyre inkább azt érzem, hogy semmi rendkívülit nem tettünk meg, a sajtót elég jellemzően mégis inkább a szenzáció és a

külső nagy történések érdekelték. Legalábbis a riportok valahogy mindig ebbe az irányba terelődtek. Engem pedig a belső történések foglalkoztattak, annak a kuriózuma, hogy a világ egyik legtávolabbi pontján hogyan élnek és hogyan gondolkodnak az emberek önmagukról, a nyugati világról. Miért maradnak ott mínusz 60 fokban

is? Szerettem volna személyesen is látni Szibéria különleges vidékeit, a buddhista dominanciájú Burját-földet, Amúrföldet, a szibériai tigris hazáját. Továbbá Jakutföldet, amely a világ legnagyobb kiterjedésű közigazgatási területe, és bár nem önnálló, hiszen Oroszország része, még így is 33-szor nagyobb, mint Magyarország területe. Mindezek mellett rendkívül érdekelt a Közép-Ázsiát a nyugati világ számára feltáró, méltatlanul elfeledett nagy magyar utazónk, Vámbéry Ármin története, akinek a mai Üzbegisztánhoz tartozó Khíva városában emlékszobája van. Nem utolsósorban szerettem volna eljutni a Gulag legtávolabbi munkatáborainak vidékére, a hírhedt Ko-

lima menti utakra, ahol Sztálin idejében több tízmillió politikai foglyot dolgoztattak halálra. Szinte minden erdélyi családról elmondható, hogy valamelyik tagja ott raboskodott, veszett nyoma, vagy az Isteni gondviselésnek köszönhetően onnan tért haza, egész életében hordozva a szibériai munkatáborok kegyetlenségének traumáját. Ha mindezekről a tényszerű céloktól eltekintek, még akkor is úgy érzem, hogy leginkább egy belső utazásra vágytam, feltöltődésre, amelyet – magamat ismerve – nekem egy ilyen út szabadsága, vadsága és kalandja tudott csak megadni.

• **Kérlek, hogy röviden mutasd be az útvonalat, ha ez egyáltalán lehetséges!**

Délkeletre indultunk, Bulgárián át Törökország fekete-tengeri partvidéke mentén haladva Grúzia felé. Ott északra a híres grúz katonai úton szeltük át a Kaukázus hegységet Észak-Oszétia, Ingusföld, Csecsenföld és Dagesztán irányába. Innen a Kaszpi-tengert északon megkerülve Asztrahán felé értünk be Kazahsztánba, Atirau városába, ahonnan délre ereszkedve bejártuk Üzbegisztán leghíresebb településeit: Khíva, Bukhara és Szamarkand lenyűgöző építészetű városait, majd az üzbég fővárost, Taskentet. Aztán nagy kerülővel (nemzetközi utazóknak csak bizonyos vámokon lehetett átmenni), a Fergana-völgyön át beértünk Kirgizisztánba, ahonnan Os városán keresztül észak felé haladtunk, lenyűgöző, magashegyvidéki utakon elértük a fővárost, Biskeket. Tovább haladva észak felé, újra Kazahsztánba értünk, ahol Almati-Karaganda irányában a jelenlegi

új főváros, Asztana volt a következő állomásunk. Innen újra beléptünk orosz területre, és az Altaj hegységen keresztül értük el Tasantánál a mongol határt, ahol három napon át kellett várakoznunk, hogy a nemzeti ünnep véget érjen, és megnyíljon előttünk az út. Mongóliát hosszában átszelve érkeztünk a fővárosba, Ulánbátorba, ahonnan továbbhaladva harmadszorra is beléptünk orosz területre. Innen már a transzszibériai vasútvonallal haladtunk párhuzamosan Never településig, ahol a Léna folyó mentén északra, Jakutszk – a világ leghidegebb városa – felé vettük az irányt.

A maradék 2000 kilométer Magadan városáig a csontok útja néven ismert, hírhedt útszakasz volt, amelynek nehéz terepe és az infrastruktúra hiánya sok utazó erejét és járművét igénybe veszi. Miután sikerrel elértük Magadan városát (a világ legtávolabbi, autóval is elérhető pontja), az egyetlen létező útvonalon visszaindultunk, ez Ulán Ude városáig 5000 km visszautat jelentett, majd innen a Bajkál-tó érintésével északnyugat fele haladva átszeltük Oroszország néhány ismert városát: Krasznojarszk, Novoszibirszk, Omszk, Ufa, majd

Moszkva és Szentpétervár érintésével a balti államokon keresztül érkeztünk haza, Kolozsvárra.

• **Még a felsorolásba is beleszedül az ember! Egy ekkora útra mivel és hogyan szereltétek fel az autót? Ki segített ebben?**

Az autónál jóval fontosabb volt az, hogy kivel vágok neki egy ekkora útnak, ugyanis jó leszögezni azt, hogy egy ilyen méretű expedícióra nem jó egyedül indulni. Az is valószínű, hogy nemigen talál az ember olyan társat, aki több hónapon át ott tudná hagyni a munkahelyét vagy a családját, ezért különösen jó volt az, hogy sok olyan volt diákkal tartom ma is a kapcsolatot, akiknek képességeit, motivációját jól ismerem, és számos közös iskolai projektben ma is együtt dolgozunk. Egykori diákom, Mátyás Metz Dávid, aki autómérnöki szakon tanul, első hívásomra azonnal igent mondott, és ő volt az, aki a 24 éves Land Cruiser HDJ80-as terepjárót alaposan fel is készítette az útra. Míg én az útvonalon, a vízumok megszerzésén és más logisztikai kérdéseken dolgoztam, ő kicserélt minden olyan alkatrészt az autón, ami hosszú távon szükségesnek bizonyult, és

alaposan átgondolt terhelés, rendszerezés, és a belső tér átalakítása után készen is álltunk a kalandra. Az autó javasoltszerűen a lakásunkként is szolgált, így teljesen önellátóak voltunk.

Ami az ételt illeti, volt egy alapvető kempingfelszerelésünk, gázfőző és víztartály, alapanyagokat viszont csak annyit vittünk mindig, amennyi egy hétre elegendő volt – minden nagyvárosban feltöltöttük friss étellel a tartalékokat. A

hátsó ülésektől megszabadulva egy kétszemélyes fekhelyet alakítottunk ki, és bár viccesen hangzik, de Szibériába menet hűtőszekrényrel szereltük fel az autót. Azt azért jó tudni, hogy kazah földön 42 fokos nyári kánikula is kísért napokon át, így igen jól jött, hogy volt, ahonnan friss vizet elővegyünk a kormány mellett. Az üzbec gazdasági helyzet miatt hét darab húszliteres kanisztartót vittünk magunkkal, ugyanis a főváros kivételével az országban aligha lehet üzemanyagot találni, így nekünk minimum 2000 km tankolásmentes autonómiánk volt. Az autó úgy volt berendezve, hogy vaksötétben is tudtuk, melyik irányba nyúlunk lámpa vagy patentfogó után, de kéznél volt egy nagyméretű tűzoltó palack is. A navigációs rendszert két okostelefon különböző GPS-szoftja fedezte, és mivel minden országban jelképes összegért tudtunk telefonkártyát vásárolni, ezért minden lakott településen megfelelő hálózati lefedettségünk volt. Az autón professzionális csörlő, emelőrendszer és kompresszor volt, a tetőcsomagtartón pedig több doboznyí alkatrész, felszerelés kapott helyet.

Hálás vagyok, hogy Dávid mindvégig kiváló társam volt, az életünket teljes mértékben egymásra bízhattuk a sok ezer kilométer során, és volt, akivel megosztanom az élmények intenzitását. Az autó is hűséges társnak bizonyult, amióta hazaértünk, több mint 20 000 kilométert tettem meg vele anélkül, hogy a nagy út után bármit szerelni kellett volna rajta.

• **Milyen eszközök bizonyultak nélkülözhetetlenek, hasznosnak vagy feleslegesnek?**

A mai digitális világban viszonylag könnyű tervezni és alaposan felkészülni egy ilyen útra, hiszen annyi forrásból lehet informálódni és tanulságokat levonni más világutazók tanácsaiból, csomagolni valókból, határátkelők információiról, hogy szinte alig hibázhat az

Ulánbátor, buddhista szentély

ember. Bezzeg másképp volt ez 15 évvel ezelőtt ezen az útszakaszon, amikor napokig nem volt internet- és telefonos hozzáférés, az ember kizárólag a tapasztalatára és megfontoltságára hagyatkozhatott. No meg a helyiek önzetlen segítségére, ami mai napig nem változott – ugyanis ez mindvégig a legpozitívabb tapasztalat maradt az expedíció során. Így utólag bánom már, hogy két pótkereket is cipeltünk az út során anélkül, hogy egyetlen defektünk lett volna, sőt a pótkerektartónk több alkalommal is le-tört az állandó rázkódás miatt, így volt egy időszak az út során, amikor naponta a hegesztők voltak a legkeresettebb barátaink. Persze az ember soha nem számolhat az-zal, hogy a sorsra bízsa azt, amit neki kell előkészítenie...

• **Több konfliktuszónán is áthaladtatok. Idegen számára mennyire veszélyesek ezek?**

Az egyik alaptanulása ennek az útnak az volt, hogy személyesen is megtapasztalhattam, mennyire rosszul látja az ember a világot a híradások, illetve a társadalmi beidegződések előítéletében, miközben a valóságban nyoma sincs konkrét veszélynek. Csecsenföld, az egykori háborús övezet, Ingusföld vagy a rossz hírű Dagesztán ma már semmivel nem veszélyesebb, mint Párizs vagy Brüsszel.

Csupán annyiban különbözik ezektől, hogy esetleg látványosab-bak a rendőrségi kordonok, az út-széli tankok és szögesdrótok, mint a nyugati világban. Tény, hogy a városok bejáratánál, illetve adott kilométerek után sorompóval el-zárt ellenőrző pontokon kellett fél-rehúzzunk, de a hatóságok min-denhol kedvesen és emberséggel kezeltek, sikert kívánva az expedí-ció hátralevő részéhez. A jövőben útnak indulók számára azt tudom üzenni, hogy ha megjelölt konflik-tusövezeteken vezetne át az útvo-naluk, akkor alaposan érdeklődje-nek az aktuális helyzetről, mert sok esetben már az sem releváns, hogy milyen volt a biztonság ott hat hónappal azelőtt, nemhogy a kilencvenes években. Ez egy szá-guldó világ...

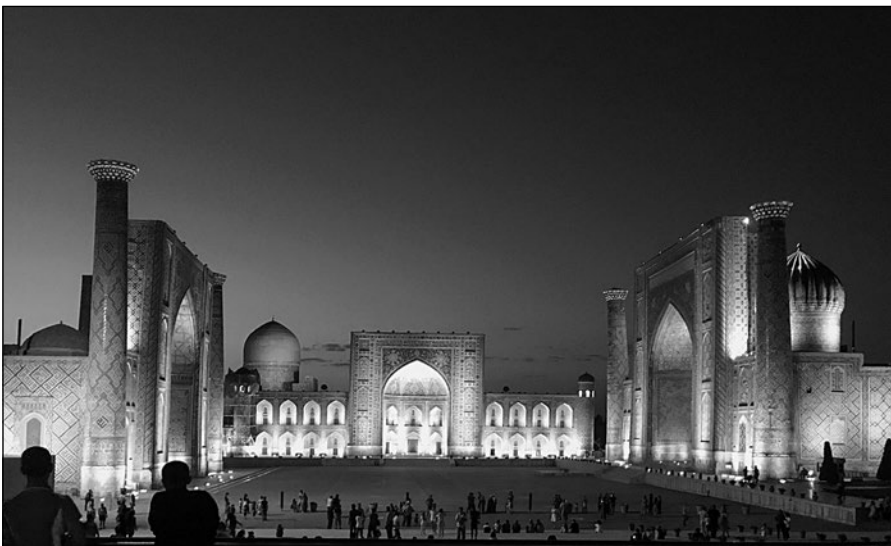
• **Nem a rövidebb, Oroszországon átvezető utat választottátok, hanem a Kis-Ázsián végigkigyózó hosszabb utat. Milyen élményekkel várja az európai utazót az egykori selyemút?**

Egyre több emberrel beszéltem, akikkel egyetértettünk abban, hogy manapság kelet felé érdemes a leginkább utazni. A szó legiga-zabb értelmében vett időutazás volt Közép-Ázsia. Az volt az érzésem, hogyha elvonatkoztatok at-tól, hogy itt is kapható Coca-Cola, a városok, az emberek és az élette-

rük annyira szépen megőrizték a középkor sajátosságait, hogy egy-egy karavánszerájba, madrasba (iszlám tanítói iskola) vagy síká-torba tévedve rendszeren ki tudtam ikatni a jelent. A bukhari emír palotáit végigjárva, Timur Lenk hadvezér mauzóleumát vagy Ulug bég szamarkandi csillagvizsgáló-ját nézve, egyik ámulatból a má-sikba estünk. Különböző ezekben a türk eredetű országokban különös szeretettel fogadtak minket ma-gyarokként, és büszkén emleget-ték az Attila nevet, testvérként te-kintve ránk. Ennek számtalan olyan szövedéke is volt, hogy mi-közben mi csak pénzt akartunk felváltani, egy család mézédés sár-gadinnyével kínált, és a családfő ősi hangszeren játszott nekünk, ameddig a felesége elment dollárt váltani.

• **Hazatérted után egy Ikarus-makettet postáztál Asztrahánba. Miért, és mi lett a küldemény sorsa?**

Ez nagyon kedves történet volt. Amikor Asztrahánba értünk, alig egy héttel azt követően, hogy útrakeltünk az expedícióra, kide-rült, hogy az iszonyú kánikula mi-att szükségünk lesz egy külső hű-tőrendszerre, ami a váltóolajunkat időben lehűti. Dávid bármit meg tudott szerelni az autón, de itt szükség volt egy műhelyre és egy helyi szakira, aki segített nekünk megvenni bontóbol a hűtőt. Így ta-láltunk rá Alexander Efremov ba-rátunkra, aki önzetlenül segített nekünk egész nap, és este, amikor kérdeztem, hogy mivel tartozunk, akkor azt válaszolta, hogy a föld fo-rog, és legyen nyugodt, mert eljön majd az én időm is, addig viszont csak egy közös fotót kér a családjá-val, hogy emlékünk maradjon. Alexander két dolgot tudott a ma-gyarokról: a csabai kolbászt (ami-ből gyanítom, hogy sokat expor-tálhatott belőle Kádár elvtárs), és a világ legjobb autóbuzsát, a piros csuklós Ikarust. Az út során amúgy végig tartottuk a kapcsolatot vele,

Szamarkand történelmi főtere

és még számtalan alkalommal segített nekünk hasznos tanácsokkal és közbelépésekkel. Később, amikor hazaértünk, egy kedves kolozsvári barátom megkeresett, és a történetet nyomon követve, felajánlotta az egyedüli csuklós-Ikarus-makettjét, hogy lepjem meg vele Alexandert, és postázzam el neki ajándékba álmai buszát. A küldemény sorsa is nagyon különleges, ugyanis én nem árultam el Alexandernek, hogy mi van a dobozban. Amikor a postára ért, lefotózta nekem a hosszúkás dobozt, én meg interneten biztattam, hogy bontsa már ki. A válasza nagyon kedves és meglepő volt, ugyanis azt válaszolta, hogy csak az egyik kislánya van most vele, és arra kérte őt, hogy csak odahaza bontsák majd ki, amikor mind a négy lánya és a felesége is jelen van. Egyféle karácsonyi ajándék örömeként kezelték a rejtélyes küldeményt. Volt aztán öröm, amikor kibontotta! Elsírta magát, és büszkén mesélte nekem később, hogy a makett fotóját feltette egy, orosz Ikarus-kedvelőket tömörítő Facebook-oldalra (hogy mik vannak!), ahol mindenkinek evett a sárga irigység, hogy neki eredeti magyar csuklós-Ikarus-makettje van...

• **Noé bárkájának történetét többben az Aral-tóhoz kapcsolják. Ma a tó menekül az emberi civilizáció elől. Ti mégis megtaláltátok...**

Hát, ez már korántsem volt vidám történet. Az emberiség által okozott egyik legnagyobb öko-katasztrófa üzbég helyszínén járunk, az egykori halászárosban, Moynaqban, ahol a hatvanas években még virágzott az ipari halászat, a város címerében is egy ficánkoló hal van, mára pedig a korzóról kitekintve döbbenetes a látvány: az Aral-tó helyén már sivatag fekszik, csak az összegyűjtött halászhajók roncsai éktelenkednek az oda látogató előtt. A turisták többsége lefotózza magát a roncsokkal, és továbbáll, ugyanis

arra már nincs sem idő, sem lehetőség, hogy a több mint 100 kilométerre visszahúzódtott tó mai helyszínére eljussanak. Nekünk nagy szerencsénk volt, hogy pont akkor állt meg mellettünk egy helyi turisztikai vezető, akinek égetően szüksége volt arra, hogy az autószerelőjét elszállítsa valaki a tóhoz, ahol egy autóját kellett sürgősen rendbe szedni, így mi is kaptunk az alkalmon, hogy ingyenes idegenvezetést kaptunk a tó egykori medrében, ahová az ember kíséret nélkül nemigen merészkedne be. A táj holdbéli volt, és amikor néhány órára rá megpillantottuk az Aral-tó jelenlegi kék csíkját, az sem örvendeztetett meg túlságosan, annyira lehangoló volt ez a pusztulásra ítélt vidék. Ilyenkor újra tudatosul bennem, hogy a századunkban egyre inkább fenyegető és szintén általunk okozott környezeti változások már az egész földre lesznek pusztító hatással, és ez már nem csupán egy tenger méretű tó drámája lesz.

• **Kadicskan szellemvárosában fenyőfákat ástatok ki, és azokat a dzsip hátára kötözve érkeztek haza. Miért volt ez fontos? És mi történt a fákkal, megélték?**

Ez jóval később volt, amikor már a csontok útján haladtunk, valahol Magadantól 700 kilométerre. Tudtunk Kadicskan létezéséről, és készültünk is arra, hogy ezt a lakatlan várost útba ejtsük, de arra nem számítottunk, hogy ennyire hátborzongató hatást gyakorol ránk. Mint az orosz városok többsége, nem fekszik közvetlenül a főúton, hanem pár kilométerrel bennebb, és amikor a letérő után kiderült, hogy mennyire veszélyes állapotban van az oda vezető út, akkor már világossá vált, ijesztő lesz maga a város látványa is.

A tönkrement szovjet gazdaság és a bezárt bányák következménye lett, hogy a kilencvenes évek végére az egykoron virágzó, kb. 10 000 lakosú város teljes mértékben elnéptelenedett, mindenki elmeneült a nyomor és a szibériai tél fenyegetésétől, így szellemvárossá vált. Ott állnak tátongó magányban az ablakszemeiket elvesztett tömbházak, a dús növényzettel benőtt játszóterek, az iskola, a könyvtár és a mozi, a művelődési ház és a gyárak irodái, és sehol egyetlen lélek sem. Olyan ez, mintha Székelykeresztúr vagy Bánffyhunyad utcáin sétálna az ember, és hirtelen megszűnt volna az élet, az em-

Szemtől szemben a kadicskani szellemépülettel

berek természetszerű jelenlétének nyomai, a hangok és a zörejek, amelyek az életről adnak üzenetet.

Emlékszem, naplementében értünk vissza a főútra, és a város irányába a teljes horizontot vörösre festette a lenyugvó nap. Napokig kísértett az ott látottak képe, így amikor egy hétre rá visszafele jöttünk ugyanazon az úton, hirtelen letértünk az útról ismét, és tehetlenségünkben kiástunk gyorsan két fenyőcsemétét a város bejáratánál, azzal a gondolattal, hogy az élettelen térből hátha valamit haza tudunk hozni, ami itt hon életben marad majd. Hetekig gondoztuk az autó hátuljára kötve, öntöttük a csemétéket, és beszélünk is hozzájuk, jó volt valami különlegesnek gondját viselni a hazafele vezető úton. Idehaza aztán kiültettük a kertbe, és őszi vége fele megrökönyödve tapasztaltuk, hogy túleveleiket elhullatták, törzsük árván meredezett az ég felé. Mielőtt pánikba estünk volna, Dávid utánaolvasott, és kiderítette, hogy ez az egyetlen, Szibériában őshonos túlevelű, ami lombhullató... így most várjuk a tavaszt és reménykedünk, hogy életre kell a kadicskani fenyő.

• **Kérlek, mesélj arról a hírhedt útról, a Gulag-beli fegyencek csontjait borító kétezer kilométeres R-504 Kolima jelzésű útról!**

Ha az expedíció útszakaszaira gondolok, akkor mindenképp ez volt a kaland legmeghatározóbb része. Amikor közeledtünk Jakutsk városához, az út kiindulópontjához, már érezhető volt egy különös izgalom, ami nem csupán bennünk volt meg, hanem az úton megismert motoros csapatoknál is ugyanezt észleltük. Aggódva figyeltük az időjárást és a pár nappal előttünk járó utazóktól érkező híreket, ugyanis ezen a kétezer kilométernyi szakaszon az ember eléggé magára van utalva. Ha esik az eső, az út sártengerré változik, ez különösen a motorbiciklisekre nézve volt nagyon veszélyes. Települések nagyon ritkán vannak, infrastruktúra szinte egyáltalán, ez már nem az a rész, ahol a megfáradt vándor ehet egy meleg levest, vagy lepihenhet egy út menti panzióban. A táj is nagyon vad, a hőmpölygő folyók kanyarulata ijesztően mutatja meg a természet erejét, amelynek bármikor ki van szolgáltatva az ember. A városok nagyon egyhangúak, a gettószerű

tömbházak szürke monotonossággal bukkannak elő a vörösfenyők rengetegéből – világosan éreztük, hogy csak a tél fehérsége tudja megszépíteni ezeket a zord helyre épített településeket, mi pedig pont abban a két hónapnyi időben jártunk ott, amikor csupaszon álltak a nyári plusz fokokban.

Ami érdekes és jóleső kontraszt volt ezeken a helyeken, az az emberek kedvessége. Rideg helyek csupa meglelelkű, segítőkész, nyitott emberekkel, mi sehol egy szúrós tekintet, egy rossz szót vagy egy elutasító gesztust nem kaptunk ezen a részen, illetve ne hazudjak, egyetlen alkalommal szégyenültem meg alaposan, amikor egy lerobbant tömbház még lerobbantabb lépcsőházából benyitottam egy lakásba, ugyanis úgy értettem, hogy az illető az egyik szobáját szállásként szokta kiadni az utazóknak. Nem is ezzel volt a baj, hanem azzal, hogy sáros bakancsokkal léptem be az előtérbe, mire a hölgy ordítva közölte velem, hogy takarodjak ki a sáros cipőmmel az ő lakásából. Megszégyenültem, és akkor értettem meg, hogy bármilyen rideg és roskadófélben levő tömbházakban élnek, ők naponta felsikálják a lakás linoleumát, amire nem illik sáros lábbal becaplatni. Esti órákban, amikor az autóból ki-kivettünk még valamit, már mosolyogva nézte a hölgy, hogy még a lépcsőházban is lábujjhegyen és zoknijában közlekedtünk. Megbocsátott nekünk.

Az úton elég sok helyen látszanak még a Sztálin idejében épített fahidak, és vannak olyan lezárt szakaszok is, amelyek ilyen hidakon, vagy eleve a folyó medrén vezetnek át, az igazán adrenalin kedvelő kalandorok merészkedtek be ezekre a részekre (Old Summer Road néven ismert, Kiubeme és Kadicskan között), itt nem kizárt a medvékkel való gyakori találkozás, és még nagyobb gondot jelent a leszakadt útrészekeken való átjutás. Mi nem vállaltuk ennek a ve-

Sárban a csontok útján

Gulag, munkatábor-maradványok

széleiket, hiszen az expedíciónk nem csupán Magadanig szólt – sok utazóval ellentétben, akik repülővel tértek vissza –, mi onnan haza is kellett még vezetnünk 14 000 kilométert.

Beszélnem kell még a konkrét fogolytáborokról, a Gulagról magáról, hiszen a Kolima folyó mentén legalább nyolcvan ilyen fogolytábort hoztak létre a bányák

kitermelésére és az út megépítésére. A csontok útja kifejezés is arra utal, hogy a kényszermunka során elpusztult munkásokat az örök fagy miatt nem temették el, hanem az épülő útba darálták testüket.

A holokauszt haláltáboraival ellentétben, amelyeket konzerváltak, és napjainkban már múzeumként mutatják be szörnyűségeiket a világnak, itt az ötvenes években

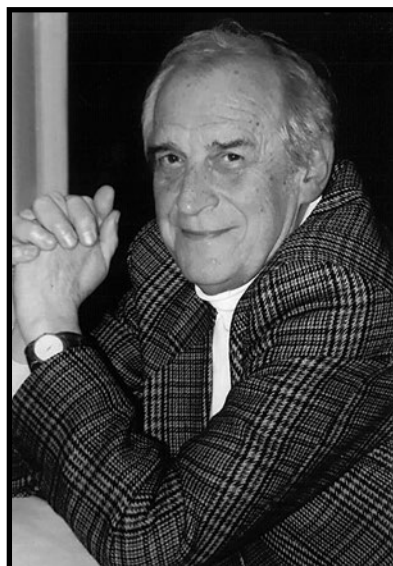
magára hagyott, összedőlt szögesdrótkerítések, egykori barakkok és őrtornyok maradványai, egy-egy tűzhely, cipőtalp vagy ruhadarab őrzi a tábor helyszínét. Megtalálni sem könnyű ezeket, hiszen szándékosan nem az út mentén állították fel őket, hanem odabent a tajga útvesztőiben. Mi úgy sikerült felkeressük az egyik ilyen fogolytábor helyszínét, hogy egy lengyel motoros csapat napokkal azelőtt felbérelt helyi idegenvezetőket, akik elvitték őket oda, és utólag nekünk is megadták a tábor GPS-koordinátáit. Sokat kerestük, majd némán jártuk be a területet, egy egykori ólombánya helyszínét, ahol körülbelül ötszáz rabot dolgoztattak.

Amúgy Magadan városában, ahova a rabok többségét hajóval szállították, és innen osztották szét aztán őket a különböző bányákba és táborokba, 1996 óta áll a dombon egy híres emlékmű, a Szomorúság maszkja, amely egy 15 méter magas emberi arcot formáz, és amelynek szeméből könnyként további kisebb maszkok hullanak ki. Megrázó élmény volt ide eljutni.

In memoriam Kürti Miklós (1935–2019)

Kürti Miklós is elment... Léírom a szavakat, de valahogy nem tudom elhinni, hogy Miklós, akit kortalanak hittem, nincs már közöttünk. Biztos voltam benne, hogy még legalább negyven esztendeig gyomlálja a *Keresztény Magvető*, az *Unitárius Közlöny*, az *Unitárius Kalendárium* – de ki tudná felsorolni azt a temérdek kiadványt, folyóiratot, (tan)könyvet, amit Miklós gondozott – hibáit. A halk szavú, alázatos, de mindig szívből nevető Ember itt hagyott, pedig a 2018. évi *Magvető* negyedik számát készítettük, és úgy gondoltuk, hogy...

Az Örökkévaló másként rendelkezett, Miklóst magához hívta, s mi, unitáriusok itt maradtunk a korrektúrázatlan folyóirattal, pedig milyen nagyon szeretnénk volna, ha...

Emlékeimben kutatok, és látom, amint belép az irodába, szocreál oldaltáskájából előhalássza a kéziratot, majd hamiskás mosollyal kérdez, aztán mesél: az unokákról, a holland nyelv szépségeiről és nehézségeiről, arról, hogy milyen módszerrel tanulja a legfurcsább, számomra érthetetlen nyelvet. Nevet azon, hogy hány száz magnószalagot gyűjtött (rádióból felvett komolyzenei csemegék, különleges együttesek, előadóművészek darabjai), hogyan tervezett borítót a *Keresztény Magvető*nek, és somolyog, hogy technikailag mennyire meghaladottakká váltak a *Erdélyi magyar szótörténeti tár*hoz gyűjtött cédulái.

Kürti Miklós 2019. február 18-án, egy nappal nyolcvannegyedik születésnapját követően hazatért. Köszönjük, hogy ismerhettük, hogy tanulhattunk tőle. Isten veled, Miklós!

–ÁCS

Utazás kívül és belül

Kaphat-e nagyobb ajándékot az ember az új évnek való nekirugaszkodás idején, mint egy utazást? Szerencsés voltam, vagyok. Igaz, a szerencse elviselése, megélése sem pofonegyszerű. Mert a dolgok nem fehérek vagy feketék, hanem inkább fehérek, feketék... és más színben pompázók egyszerre! Egy utazás pedig nem csak a látásunkat élesíti, érzékenyíti, hanem minden érzékünket üdére, fényesre suvicolja, mélyrehatóan! Mindig más emberként térünk haza, mint ahogyan elindultunk...

A chicagói Meadville Lombard Theological School egyedüli új, nemzetközi diákjaként érkeztem a szelek városába január 2-án, kb. 10 000 km-nyi és 22 órányi út után. Életem eddigi leghosszabb egyedül megtett útja volt ez: nehéz szívvel hagytam otthon a szeretetemet, a közösséget, de bíztam benne, hogy az új tapasztalatok, lehetőségek nemcsak egyéni javamat fogják szolgálni, hanem a közösség életét is segítik majd.

A majdnem négy hétig tartó chicagói tanulmányok rendkívül érdekesek voltak: gyülekezetvezetés egy felekezeteken túli időben (az egyetem rektora, Lee Barker vezetésével), prédikálj, mintha értenél hozzá (William Schulzcal, az Unitárius Univerzalista Egyesület egykori elnökével, az Amnesty International USA volt ügyvezető igazgatójával), lelkigondozás (Julie Taylor lelkésszel, aki az egyetlen unitárius lelkész az amerikai hadseregben, és specialista a közösségeket érintő krízishelyzetek feloldásában), valamint egészséges határok, egészséges lelkészség (Darrick Jackson lelkésszel, az Unitárius Univerzalista Lelkészek Szövetségének elnökével).

A rendkívül intenzív, tartalmas órahallgatás mellett volt alkalom ismerkedni az ország különböző pontjairól összesereglett teológiai hallgatókkal, akik sokoldalú, színes, különleges társaságot alkotnak. Nagy támasz volt, főleg az első hetekben, hogy az ott tanuló, gyakornokoskodó Elekes Zsolt is a közelemben volt, számíthattam rá. Szabadidőmben a város kulturális kincseit kutattam fel, a közeli unitárius közösségeket látogattam meg, a diákokkal való mélyebb kapcsolatok építésén dolgoztam, ezáltal is igyekeztem megfogalmazni, hogy mit jelent(het) unitáriusnak, lelkésznek lenni a világ azon feltekén.

Nehéz volt távol lenni a gyermekemtől, fájó volt távol lenni a közösségtől, amikor egy kedves hívem költözött át a lét másik oldalára, s különösen az döngölt mélyre, amikor megtudtam, a nagyapám sem vár már haza... Mindezek ellenére úgy érzem, nagy ajándék volt ez az út! Rengeteg új kapcsolattal,

más perspektívával gazdagodtam. Hálás vagyok mindazoknak, akik lehetővé tették ezt számomra!

A tanulmányút végén a chicagói magyar református egyházközség meghívásának tettem eleget, amikor közösségükben prédikáltam. Ott élő barátaim szeretete, ragaszkodása, segítőkészsége mindvégig azt az érzést táplálta bennem, hogy jó helyen vagyok, biztonságban. Megelégedéssel töltött el, hogy az idegen, más világban is megéreztem az „otthon illatát”, ami mindig jókedvre derít és bátorít.

Utam utolsó szakasza a Tulsa-kurzus nevet is kaphatta volna, hiszen a Meadville hallgatói évente ellátogatnak az oklahomai Tulsa All Souls Unitarian Church közösségébe, amely a legnagyobb s egyik legjobban működő unitárius gyülekezet az Egyesült Államokban. Vagyunk olyan szerencsések, hogy az Énlaki Unitárius Egyházközség testvérgyülekezete pont ez a közösség, így végre volt alkalmunk személyesen találkozni. Szeretetteljes, energikus, profi csapat fogadott: Marlin Lavanhar vezető lelkész, Barbara Prose lelkész és Em Kianka gyakornok mindent megtett, hogy jól érezzem magam, bekapcsolódjak a munkájukba és megismerjem a közösségüket. Hálás vagyok Polly és George Davenportnak, akik nem csak otthonukat osztották meg velem, hanem szívük minden szeretetét is. Az együtt töltött napok, a vacsorák, előadások, gyülekezeti alkalmak, közösen végzett istentiszteletek segítették a köztünk lévő kapcsolat szorosabbra fűzését!

Hazatérve úgy érzem, hogy egy „globális falu” lakói vagyunk mind: óceánon innen és túl. Nagyon hasonlóak a lehetőségeink, a vágyaink, a terveink, a gondjaink, a buktatóink, az örömeink, a bánataink. Több a közös bennünk, akik ezekben a kicsi székelyföldi falvakban élünk és dolgozunk, valamint az „új világ” lakóiban, mint gondolnánk. Jól esik a nagy föl ismeréseket nyugtázni magunkban. Ezért is fontos néha eltávolodni a komfortzónánktól, kilométereket megtenni külső és belső térben, hogy letisztuljanak bennünk a célok, az értékek, amelyek nyomán haladni vágyunk, és amelyek segítenek megérteni, kik vagyunk, s mi a dolgunk ebben a világban.

NAGY-MÁTÉFI TÍMEA

Soó Zöld Margit teremtett világa

Kettős ünnepségre került sor január 27-én, 12 órai kezdettel a Kolozsvár-Belvárosi Unitárius Egyházközség tanácsstermében: a terem ünnepélyes keretek között felvette Péterfi Dénes egykori lelkész nevét, illetve megnyílt Soó Zöld Margit kolozsvári képzőművész Genézis című kiállítása, amely február 24-éig látogatható. A továbbiakban a kiállítás megnyitón elhangzott szöveg átdolgozott változatát adjuk közre.

Úgy vélem, hogy a kettős eseményen szép számban megjelent érdeklődőknek már nem kell bemutatni a barátaí és tisztelői által Iti néninek becézett Soó Zöld Margit festő-grafikust, akinek művészi érdemeit EMKE Szolnay Sándor-díjjal (2008), Munkácsy-díjjal és Magyar Arany Érdemkereszttel (2012) ismerték el. A művész tavaly nyáron ünnepelte a 87. születésnapját, s bár egészségi állapota miatt már nem alkot, jó kedélyét és a munkáiból szervezett kiállítások okán érzett lámpalázás örömét a mai napig megőrizte.

Soó Zöld Margit 1931. július 9-én született Kolozsvárott, a kincses városban szerzett főiskolai diplomát 1956-ban a Ion Andreescu Képzőművészeti Intézet festészet szakán, ahol Abodi Nagy Béla és Miklóssy Gábor voltak a tanárai. A diplomaosztó után egy évvel kenyérbe is került: az 1989-ben bekövetkezett nyugdíjazásáig a *Napsugár* című gyereklap képszerkesztőjeként és illusztrátoraként dolgozott. Emellett különböző kiadványokat (elsősorban ifjúsági regényeket, versesköteteket, tankönyveket) illusztrált, és rendületlenül dolgozott a saját indíttatású grafikai lapjain, festményein, pasztellképein. 1960-tól kezdődően évente részt vett a tartományi (majd megyei) képzőművészeti tárlatokon, az országos tárlatokon, néhány csoportos külföldi kiállításon, illetve szép számú egyéni kiállítást rendezett. Első egyéni tárlatát 1958-ban nyitotta meg Kolozsvárt, amelyet számtalan újabb válogatás követett. Utóbbiak közül kiemelném az 1994-ben, illetve 2016-ban a Kolozsvári Művészeti Múzeumban szervezett retrospektív tárlatokat, s fontos megemlíteni, hogy utoljára 2017-ben, a kézdívasárhelyi Vigadóban volt önálló kiállítása. A művész meghatározó élményei voltak a dubrovniki tanulmányi út, illetve a Duna-deltában eltöltött idő, utóbbiról azt szokta mondani, hogy mindig is úgy érezte, mintha ott nőtt volna fel és oda tartozna. Mindkét utazási élmény fontos inspirációs forrás lett számára, az ott látott részletek, tájak, elemek és érzések évtizedekkel később is visszaköszöttek alkotásaiban.

A több mint fél évszázados alkotói életművet a jelen tárlat keretén belül lehetetlen összefoglalni, az itt bemutatott 25 munkának nem is ez volt a célja. Ugyanakkor ha végigtekintünk a termen, egy vázlatos képet nyerhetünk arról, hogy milyen témák, motívumok foglalkoztatták a művészt, hiszen megjelen-

nek a gyökerek, kagylók, a tengerparti és hegyvidéki tájak is, de láthatunk bonyolult mondanivalójú absztrakt kompozíciókat, valamint az anyaság témája is felbukkan. A tárlaton szereplő alkotások azt is szemléltetik, hogy a művész milyen technikákkal dolgozott legszívesebben: pályafutása elején főleg monotípiákat, rézkarcokat és olajfestményeket készített, később a pasztellt, illetve a tusrajzot, valamint a vegyes technikát részesítette előnyben. Soó Zöld Margit fekete-fehér grafikai (mint például a *Danaidák/Teremtés* vagy az *Órák* címűek) modern látomások, sejtelmesek, látványosak, a szürrealizmus és a szimbolizmus kellék-tárából is jócskán merítenek. Egyes visszafogott színvilágú pasztelljei (*Gyökér*, *Delta*) konkrét tárgyakat, gyökereket, fákat, kagylókat, göcsörtös formákat jelelnének meg, ugyanakkor erős érzéseket közvetítenek.

A hegy

nek. A tájképein (*Szikla – Dubrovnik*, *A hegy*) viszont előszeretettel használ élénk színeket, elmosódott formákat, egy élettől szikrázó látványt teremtve. Érdekes, hogy a figurális kompozíciók szinte egyáltalán nem jellemzőek az életműre, e kérdés kapcsán ő maga is bevallotta, hogy diákkorában megundorodott a kötelező alakos kompozícióktól – nyilván a szocialista realizmus előírásainak megfelelő munkásportréka, nagyívű történelmi tablókra és a rendszer hős építőit ábrázoló sokalakos ábrázolásokra gondolva.

Nehéz objektívnek lenni e tárlat méltatásakor, ugyanis az alkotásokat Soó Zöld Balázssal, a művész nő fiával közösen válogattuk ki az otthonukban örökölt munkákból. A válogatás egyik szempontja az volt, hogy a nagyközönség számára eddig ismeretlen, még ki nem állított, mappákban félrerakott munkákat is kiállítsunk, néhány alkotás esetében pedig a szubjektív preferenciáink döntöttek. Alapvetően olyan műveket kerestünk, amelyek a tágabban értelmezett genézis témájához kapcsolódnak, ugyanis a kiállítás abba a januári eseménysorozatba illeszkedik, amelyet a Kolozsvár-Belvárosi Unitárius Egyház-

Csendélet

község lelkésze, Rácz Norbert Zsolt állított össze, a világ teremtését előadó Mózes első könyve köré építve.

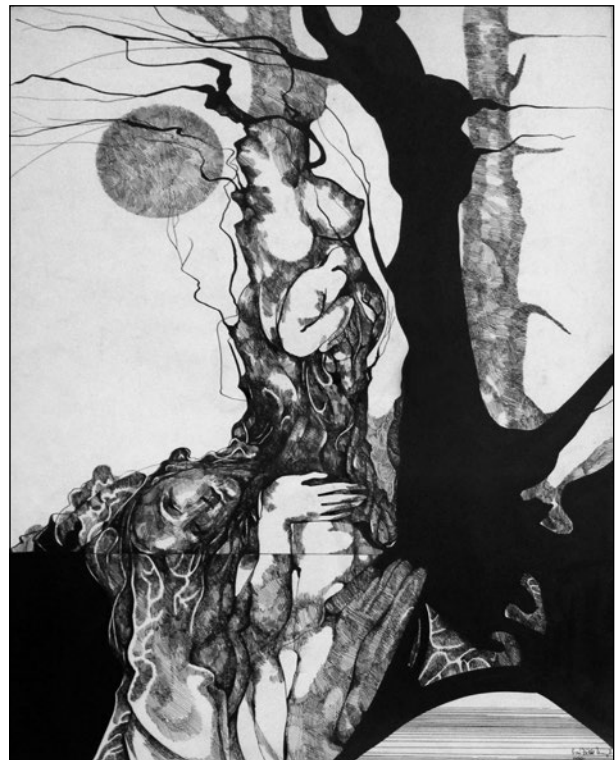
A bibliai teremtéstörténetet jelölő genézis fogalmát általánosabban értelmezve olyan munkákat kerestünk Soó Zöld Margit életművében, amelyek születést, keletkezést és fejlődési folyamatokat ábrázolnak vagy egy távoli asszociáció révén ezeket a fogalmakat érzékeltetik. E gondolatmenet eredményeként a kiállítás középpontjában egy gyönyörű, kék árnyalatokban pompázó, dubrovniki sziklacsoportot ábrázoló pasztellkép áll, amely könnyen a föld és a víz szétválasztásának pillanatát juttatja eszünkbe. Ezt a hatást erősíti a pasztell mellé helyezett *Belső nap* című monotípiája, valamint a *Teremtés (Danaidák)* című tollrajz, amelyek a holdra és napra, valamint a teremtés aktusára is utalhatnak. A kiállítás plakátján szereplő, eddig ismeretlen *Csendélet* egy műteremrészletet ábrázol, ahol az előtérben egy sárga váza áll, mellette festőecsetek és egy tiszta vászon – a festő munkaeszközei, amelyek elengedhetetlenek egy sajátos művészi világ megteremtéséhez. Az anyaság mint életadás szintén szorosan kapcsolódik a teremtés fogalmához, s bár e téma kevésbé hangsúlyos Soó Zöld Margit élet-

művében, két bensőséges megfogalmazása a kiállításon is szerepel: a néhány erőteljes vonalból felépített szénrajz (*Anyaság*), illetve a zöld traktorral játszó kis Balázst (*Balázska*) ábrázoló, vegyes technikával készített munka.

A tárlat kiváló lehetőséget biztosít arra is, hogy nyomon kövessük a művész egy-egy kedvelt motívumának megszületését és átalakulását, ahogyan azt például az egymás mellé helyezett *Erdő* és *Erdőben* című monotípiák és szénrajz szemléltetik. A szénrajzon sűrű, szikár vonalakkal felvázolt facsonkok rengetege hálózza be a képteret, s ez a nyomasztó kép a monotípián már kissé letisztult, levegősebbé válik, míg végül a középső alkotás egy sárga színfoltokkal megbolondított, absztrakt kompozíció formájában ábrázolja ugyanazt a motívumot.

E válogatás csupán egy szűk betekintést enged a Soó Zöld Margit által teremtett képi világba, de bízom benne, hogy a közönség szeretettel fogadja majd ezt a kiállítást, újra felfedezve vagy esetleg újonnan megismerve e kiváló munkákat.

BORDÁS BEÁTA

Teremtés

Gyülekezetek számára úrvacsorai kelyhek, keresztelőpoharak, kenyérszító tálak, illetve kancsók készítését (finomezüstből vagy a megrendelő által rendelkezésre bocsátott anyagból), javítását és tisztítását vállalom. Emellett önből készült egyházi tárgyak restaurálásával is foglalkozom.

Érdeklődni a 0264 433 241-es, 0765 128 601-es, illetve a (0036) 20 3168 217-es magyarországi telefonszámon lehet.

IMREI IMRE ötvösmester (Kolozsvár)

Hét nap – hét kihívás házaspároknak a házasság hetén

Van beteg-, szépség- és testápolás, miért ne folyamodhatnánk időnként különböző módszerekhez a házastársi kapcsolatok ápolását illetően is? Tele van az internet okosabbnál okosabb idézetekkel és megmondásokkal azzal kapcsolatban, hogy mi a jó házasság titka, vagy hogyan kellene egymásra figyelni. De minden párkapcsolat és minden házasság, mint ahogy minden egyén is, más és más.

A házasság hete rendezvénysorozat, melyet egyházi és civil szervezetek évenként megszerveznek a február 14-ét övező héten, azt célozza meg, hogy segítséget nyújtson a házasságban élőknek a kapcsolatuk megerősítésére és elmélyítésére. Előadások, filmvetítések, gyertyafényes vacsorák, sportjátékok és sok más közös tevékenység révén próbálják ezt megvalósítani.

A Kolozsvár-Belvárosi Unitárius Egyházközség idén nem a több házaspár közötti találkozásokra és beszélgetésekre fektette a hangsúlyt a házasság hete folyamán, hanem egy feladatsor segítségével az együtt élő férfit és nőt próbáltuk még jobban egymásra hangolni. A hét plusz egy kihívást egy internetes közösségi oldalon hirdettük meg, így bárki (lakóhelytől, felekezettől függetlenül) csatlakozhatott a játékhoz. Ebben a játékban minden résztvevő nyertes volt, hisz a naponta kiosztott feladatok teljesítésének célja nem egy jutalom elnyerése, hanem az együtt töltött idő volt.

Nem is csigázom tovább az olvasók érdeklődését, íme a feladatok, amelyeket február 10–17. között teljesíthettek az érdeklődők:

1. Hány éve vagytok házasok? Készítsetek egy albumot minden évből egy közös képpel, és töltsétek fel a házasság hete eseményéhez!
 2. Válasszatok ki (együtt) egy tárgyat, ami szerintetek a legjobban jellemzi a házasságotokat, vagy különösen fontos számotokra. Tegyetek fel róla képet, és mellékeljétek leírást arról, hogy miért pont ezt választottátok!
 3. A mai nap folyamán töltsétek egy órát kettesben! Moziban, vendéglőben, sétálva vagy otthon, miután a gyerekeket lefektettétek. A lényeg, hogy ne legyen telefon, tévé vagy más eszköz, hanem beszélgetsetek. Az eredményről számoljatok be!
 4. Melyik a közös kedvenc könyvetek, filmek, dalok, ételek, városotok? Beszéljétek meg, s írjátok meg nekünk is!
 5. Készítsetek egymásnak ajándékot, ünnepeljétek meg a szerelmesek napját, mert a házasság jó esetben nem valaminek a végét, hanem a kezdetét jelenti.
 6. Hívjatok meg egy másik házaspárt társasjátékozni! Tegyetek fel képet a játékról és a résztvevőkről!
 7. Találkozzunk az egyházközség tanácstermében, hogy megbeszéljük a hét élményeit.
- +1 Menjetek együtt templomba! Ha lehet, oda, ahol hűséget esküdtetek egymásnak. Adjatok hálát Istennek az együtt töltött évekért, és kérjétek áldását a következőkre.

A házasság hete rendezvénysorozat 2019-es kiadása véget ért ugyan, de a fenti kihívások vagy hasonló ötletek alapján egész évben odafigyelhetünk egymásra.

RÁCZ MÁRIA

Csendes napok a Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézetben

„Megvan az ideje a hallgatásnak és megvan az ideje a beszédnek” olvashatjuk a Prédikátor könyvében. Úgy érzem, hogy ez a bibliai idézet hűen tükrözi a teológiai hallgatók állapotát az elmúlt időszakban, sőt ebben benne van a jelen és a jövő is. Hiszen nemrég járt le a vizsgaidőszak, amelyben minden egyes vizsgát hosszú napok szorgos munkája előzött meg.

A csendes napok rendezvény a második félévet elindító programsorozat, amelyet rendkívül hasznosnak és sokszínűnek találtam elsőéves diákként. Február 15-én, pénteken reggel dr. Czire Szabolcs teológiatanárunk áhítata és bibliamagyarázata nyitotta meg a rendezvényt. A bibliamagyarázat témája fontos tanulságokat világított meg Jézus egy prédikációján keresztül, amelynek kulcsfontosságú összegző gondolata az, hogy ne törjünk meg, ha majd a gyülekezetekben nehézségekkel találkozunk, hanem igye-

kezzünk arra, hogy mindig legyen üzenete beszédünknek mindenki számára.

Ezt követte Tökés-Bencze Zsuzsánna gyergyószentmiklósi lelkész előadása, annak a hagyománynak folytatásaként, amelynek értelmében a csendes napokra visszahívnak előadást tartani olyan lelkészeket is, akik néhány éve fejezték be teológiai tanulmányaikat. A fiatal lelkész a gyülekezetépítés keserű folyamatát mutatta be számunkra, hiszen ez egy nehéz kihívás, eredménye azonban minden fáradalmat megér. A szinte semmiből várat teremtő lelkész szubjektív előadásában elmondta, hogy bár vakmerően és mély hittel vágott neki a gyülekezetépítésnek, belátja, hogy szükséges megérkezni előbb-utóbb a realitás talajára. Legfőbb tanácsa, hogy mindig igazságosnak és korrektnek kell lenni.

A délután folyamán egy meghatározó eseményen vettünk részt, ugyanis a Vallásszabadság Házának impozáns emeleti nagytermében sor került *Az erdélyi unitárius egyház története III/I.* című könyv bemutató-

jára. Úgy gondolom, hogy gazdag múltunk örökségének ápolása és továbbvitele elengedhetetlen teendő számunka.

Este közös vacsorán vettünk részt tanárainkkal, amely jó hangulatban telt.

Február 16-án Tőkés-Bencze Zsuzsanna bibliamagyarázatával indítottuk a napot. Magyarázatában megfogalmazta, hogy a hit morzsáiba való belekapaszkodás mennyire fontos, valamint hogy bízunk kell abban, hogy jó tényérben van az életünk, Isten gondot visel ránk.

Ez követte egy beszélgetés Laczkó-Vass Róberttel, a Kolozsvári Állami Magyar Színház művészevel, amely során roppantul hitelesen mesélte el a színész az élettörténetét, amelyből nagyon hamar kiderült: egyáltalán nem egy átlagos színész, látásmódja, érdeklődési köre feltűnően széles. Beszélgetésünk során áradt belőle az ösztönzés, és olyan örökérvényű igazságokat és tanácsokat fogalmazott meg, amelyek nekünk, leendő lelkészeknek is elengedhetetlenek. Beszélte arról, hogy lennie kell bennünk egy oly nagymértékű kreativitásnak és széleskörű szemléletmódnak, hogy bármilyen körülmények között is képesek lehessünk jót teremteni. Azt tanácsolta, úgy éljünk, hogy sose érezzük magunkat úgy, hogy fölöslegesen ülünk a világ közepén. Úgy gondolom, ez nagyon találó a lelkészi hivatásra. Az év minden napján tudatosan kell cselekednünk. Cselekedeteink és beszédeink

olyan üzenetet kell hordozzanak, amelyek Laczkó-Vass Róbert szavait átfogalmazva: túlmutatnak önmagukon, értelmezhetőek másként is, és adnak valamit majd tíz év elteltével is. Elmondta azt a meglátását is, hogy „*túl kevesen vagyunk, hogy elvonuljunk az elefántcsonttoronyunkba, elzárkózzunk a világ elől. Felelőségünk, hogy különböző dolgokat vállaljunk.*”

Délután Sógor Csaba európai parlamenti képviselő előadásával folytatódott a programsorozat, amelynek fő kérdése az volt, hogy merre halad Európa? Véleménye szerint felelősen kell gondolkodnunk és értelmesen kell cselekednünk.

Este Fehér Attila evangélikus-lutheránus esperes tartott istentiszteletet. Nagyszerű beszéde rávilágított arra, hogy újból és újból el kell indulnunk az értékkeresés útján. Megfogalmazta vágyát, miszerint szeretné, hogy az emberek szívébe álljon vissza a rend, hogy ismét elsődleges cél legyen Isten országa keresése.

A tartalmas rendezvényt szeretetvendégség zárta, mely alkalmat adott az elmúlt két napon hallottak megbeszélésére, a jelen értelmezésére, új tervek szövésére: eljön az ideje annak, hogy nekünk kell majd beszélnünk. Hallgattunk és tanultunk, most értelmezzük azokat, hogy majd a jövőben legyünk képesek mi is meghatározó dolgokat tenni, mert „*megvan az ideje az építésnek.*”

NAGY NORBERT

Távol, de mégis együtt

A désfalvi egyházközség közel harmincéves testvérkapcsolatot ápol az Amerikai Egyesült Államokban levő belmonti egyházközséggel. A testvérkapcsolat még 1990-ben jött létre az akkori lelkész, mostani főtiteltendő püspök úr, Bálint Benczédi Ferenc szolgálásának ideje alatt. Az őt követő lelkész, a mostani Küküllő körüli esperes, Szentgyörgyi Sándor folytatta a munkáját, így még ma is virágzik a két gyülekezet közötti testvérkapcsolat.

A belmonti gyülekezet nagyon ragaszkodó, a kapcsolattartás rendszeres, amelynek köszönhetően mindig napirenden vagyunk egymás tevékenységeivel. Az elmúlt évek során egymás támogatása, segítése, értékeinek tisztelete volt jellemző a testvérkapcsolatra.

Január 27-én, vasárnap megtartottuk a már hagyományosnak mondható „közös” istentiszteletünket a belmonti egyházközséggel. Ezen a napon az óceán, a sok száz kilométer és az időeltolódás ellenére kicsit együtt voltunk. Désfalván prédikáció a testvérkapcsolatról szólt, az egymástól kapott ajándékokat elhelyeztük a templomban, és felolvastuk a belmonti gyülekezet népesedési adatait. Istentiszteletünk zárá-

saként Molnár Boróka olvasott fel egy gyönyörű verset angol nyelven, majd saját fordításában magyar nyelven is, valamint Kis Edit Rebeka előadta a *Spirit of Life* című éneket.

Ugyanezen a napon, habár nyolc óra eltolódással Belmontban is sor került egy istentiszteletre: a lelkész szintén a testvérkapcsolatról beszélt, egy gyülekezeti tag felolvasta a désfalvi lelkész által küldött beszédet, valamint Rácz Livia, a két gyülekezett kapcsolattartója olvasta fel egyházközségünk népesedési adatait, majd énekelt magyar nyelven.

Úgy gondolom, hogy az említett mozzanatok az együttlét érzését elősegítve még hangsúlyosabbá tették, hogy bár távol vagyunk egymástól, de mégis lehetünk együtt. Lehetünk együtt, ha igazán megéljük a pillanat varázsát, azt, hogy egymás értékeinek tiszteletben tartása, a közel harminc év, és a sok közös élmény elszakíthatatlan láncot kovácsolt közénk.

Reméljük, hogy e lánc soha nem szakad el, hogy még sok közös élményben lehet részünk, hogy még sok közös istentiszteletet tarthatunk. És nyugtat minket a tudat, hogy bár óceánon túl, kilométerekre távol, de mégis együtt lehetünk.

SZOMBATFALVI CSONGOR

SZERETETSZOLGÁLAT

A szeretetszolgálati önkéntesek napja Háromszéken

GAZDAG ILDIKÓ

• A Gondviselés Segélyszervezet háromszéki fiókszervezete 2019. február 9-én önkéntesnapot szervezett a Sepsiszentgyörgyi Unitárius Egyházközségben.

A rendezvényt zenés áhítat nyitotta meg, amelyen a szolgálatot Török István esperes végezte; Buzogány-Csoma István a Daltutajok zenéjével teremtette meg az áhítatos hangulatot. Kovács István tiszteletes házigazdaként köszöntötte a résztvevőket, majd jelen sorok szerzője a háromszéki fiókszervezet elnökeként osztotta meg gondolatait a százfőnyi hallgatósággal.

Hiteles és érdekes előadás következett Pap Adolf és Opra Szende – a Vöröskereszt Kovászna megyei igazgatója, illetve önkénteskoordinátora – részéről, majd Papp Nimród önkéntesük vallott munkájuk sikereiről, megható élményeiről. Az előadás során az elhivatottságról, az egymás iránti érzékenységről és türelemről, a kellő önismeretről, nyitottságról, bizalomról, felelősségvállalásról, hitelességről és az érzelmi kapacitás végességéről is szó esett. Rövid szünet után a műhelymunka-foglalkozások következtek három nagy csoportban.

Pap Adolf és Opra Szende a csoportjukban résztvevőkkel reflektáló gyakorlatokat végeztetett, amely során a fiatalok megfogalmazhatták az önkéntes munkáról való elképzeléseiket; Demeter Mária és Bogyor Izabella önismereti interakciós tevékenységeket és az önkéntes munkával kapcsolatos szerepjátékokat végeztettek a második csoportban; Koppándi Júlia csoportjában pedig az egymásra figyelést és a közös munkát illusztráló gyakorlatok során az önkéntes tevékenységekhez szükséges legfontosabb tényezőkről beszélgettek a résztvevők.

A közösen elfogyasztott bőséges ebéd után *A csoda* című művészfilmet tekintették meg a résztvevők. A napot rendhagyó istentisztelet zárta: Koppándi Júlia szolgálatot végző lelkész felkérésére három önkéntes „veterán” vallott az önkéntesség szerepéről az életükben. Demeter Zoltán elmondta, több szakmája és munkahelye volt már az elmúlt 25 évben, de még mindig nem tudja, mi lesz, ha nagy lesz, csak annyit tud biztosan, hogy soha nem szeretne elköltözni Erdővidékről, és mindig fog valami civil tevékenységet végezni. Hogy miért? Mert saját bőrén tapasztalta meg, hogy aki jót cselekszik, azzal csupa jó dolog történik, és mert elhitte az egyik barátjának (aki mellesleg bokszoló volt), hogy jobb adni, mint kapni...

Pájer György a 2005. évi Nyikó menti árvíz óta önkénteskedik; akkor történt élete egyik legmeghatározóbb élménye. Egy 83 éves bácsi életének az emlékeit gyűjtögették össze éppen a patak partjáról, akinek 30 perc alatt mindene tönkrement, amit egy életem át felépített. Miközben szedegették össze a földről a családi képeket, észrevette, hogy a bácsinak az arcán lefolyt egy könnycsepp, és ez annyira megfogta, hogy azóta is önkéntesként dolgozik.

Bartha Alpár szerint senki nem tud kibújni az adott korból, társadalomból, amelyben él, de azt mi magunk dönthetjük el, hogyan éljük az életünket. Szá-

mára az önkéntes és segélyszervezeti munka annak a felismerése, hogy a jó Isten által teremtett nagy egész részei vagyunk, ezért nemcsak magunkért és családjunkért, hanem az összes embertársunkért felelősek vagyunk. Úgy kell élnünk, hogy ne csak nekünk, hanem a körülöttünk élőknek is elérhető legyen az élete.

Az önkéntes tűzoltó meséje segítségével summázta Koppándi Júlia az önkéntesnap üzenetét: nem csak a hősiességek, de az apró jótétemények is nagy jelentőségűek a bajbajutottak, rászorulók számára, hiszen nem mindennap adódik lehetőségünk arra, hogy életet mentünk, de mindennap megadatik a lehetőség, hogy hatással legyünk valakinek az életére. Péterfi Ágnes és Biró Attila tolmácsolásában a Daltutajok dalai felerősítették az összetartozás és közös útkeresés érzését.

Befejezésül következzen néhány visszajelzés a résztvevőktől:

A legkisebb segítség is számít, hisz kicsiből lesz a nagy, és apránként kell elindulni. Hiszem, hogy együtt

nagy dolgokat tehetünk a rászorulókat érdekében. (Ferencz Tímea)

A mai nap igazán érdekes és roppant pozitív nap volt számunkra, mert új embereket ismerhettünk meg, illetve személyes tapasztalatokat mesélhettünk el nyíltan több ember előtt. Örvendünk, hogy részt vehettünk ezen a rendezvényen, így az önbizalmunk is nagyobb lett. (Imre Edina)

Számomra nagyon szép emlék marad ez a nap, mivel érezhettem, hogy bízhatok ebben a közösségben. Annak

ellenére, hogy mind mások vagyunk, egy nagyon szép családot tudunk alkotni, ahol nem csak a rászorulóknak segítünk, hanem saját magunkon is. Nagyon jó volt új embereket megismerni. (Valentina Denisa)

Szemmel látható volt a közösség lelki ereje, felemelő érzés ide tartozni. (Kisgyörgy Róbert)

Köszönet a szervezőknek, az előadóknek, a támogatóknak és a résztvevőknek ezért a tartalmas napért! A rendezvény fő támogatója Magyarország Kormányának a Bethlen Gábor Alap által.

Meleg ételt osztott a Gondviselés Segélyszervezet Pesterzsébeten

A Gondviselés Segélyszervezet magyarországi tagozatának szervezésében február 8-án immár hetedik alkalommal került sor melegétel-osztásra Pesterzsébeten, az önkormányzat Civil Házában. A városrészben nagy számban élnek hátrányos szociális helyzetű családok és egyedülálló emberek, a munkanélküliség is átlagon felüli szinten áll.

A korábbi évekhez hasonlóan kétszáz adag babgulyás várta a rászorulókat, akiknek a XX. kerületi önkormányzat előzetesen ételjegyeket küldött. Önkéntes munkatársaink ezúttal is elbeszélgettek az ebédet a helyszínen elfogyasztó emberekkel, akik nagy részével a korábbi években is találkoztunk. Talán öröme adhat okot, hogy idén látványosan kevesebben éltek az ingyenes ebéd lehetőségével, pedig a helyszín és az időpont is az előző évekből megszokott volt. Reméljük, ez a szegények számának csökkenésével függ össze. A megmaradt ételt a közeli Anyaoltalmazó Ott-

honba szállítottuk. Megjegyzem, hogy idén – az előző hat év szokásától eltérően – nem nagybőjtben került sor az ételosztásra.

ABONYI GYÖRGY

Alkalmi szociális szálláslehetőség

A Gondviselés Segélyszervezet és az érintett egyházközségek öt erdélyi városban ingyenes szálláshelyet biztosítanak rászoruló betegeknek és/vagy kísérőiknek, akik műtétre, egészségügyi vizsgálatra vagy kezelésre érkeznek.

Az alkalmi igénylésekkel a következő személyekhez lehet fordulni:

- **Kolozsvár:** Vagyas Attila (0740133027);
- **Brassó:** András Erika (0787584862);
- **Sepsiszentgyörgy:** Péterfi Zita Ágnes (0267313813);
- **Csíksereda:** Solymosi Alpár (0742153716);
- **Székelyudvarhely:** Simó Sándor (0744299238).

Akik előttünk jártak...

ASZTALOS KLÁRA

Asztalos Klára UNOSZ-titkár január 31-én előadást tartott a kolozsvári nőszövetségben az idén januárban 130 éve született Mikó Lőrincné Zsakó Arankáról, aki vezető szerepet töltött be az Unitárius Nőszövetségben a két világháború közötti időszakban, és akihez az előadót vérségi kötelék is fűzi. Az elhangzott előadást részletekben közöljük.

• Mikor átgondoltam, hogyan közelítem meg a témát, akkor fontosnak tartottam, hogy először felvázoljam azt az időszakot, azokat a történelmi eseményeket, amelyek meghatározták a családok és egyének életét és munkásságát. Ezért előadásom első részében arról fogok beszélni, hogyan alakultak Zsakó Aranka családjának a körülményei és a második részben vázolólok a Nőszövetségben betöltött szerepét.

I.

Mikó Lőrincné Zsakó Aranka 1889. január 18-án született Gyulafehérváron, és 1968. május 19-én halt meg Kolozsváron. Életének 79 éve alatt sok minden változott a történelem színpadán. Megérte a monarchia utolsó éveit, az I. világháborút, Trianont, a két világháború közötti kisebbségi létet, a második bécsi döntést, a II. világháborút, a kommunista rendszer korlátait – és mindeközben nem gondolt a külföldre menekülésre, hanem az itthon maradást választotta, családjával együtt megőrizte a kolozsvári Zsakó–Mikó-házat és a torockói Szentgyörgy utcai Zsakó-házat.

Zsakó Aranka felmenői Erdély különböző vidékein éltek. Mindkét ágon unitáriusok voltak. Édesapja, Zsakó István torockói származású volt, Selmechánynán végezte a bányászati akadémiát. Mivel Torockón a vasérc apadóban volt, azért elvégezte a jogot is, így lett belőle bányajogász. Abrudbányán a törvényszéken dolgozott, és sokszor megfordult Verespatakon, az aranybányászatáról híres városban. Itt ismerte meg leendő feleségét, Székely Terézt, akinek az édesanyja a verespataki Ebergényiek családjából származott. Házaságukból kilenc gyermek született, akik közül kető kiskorában meghalt. Az életben maradt négy fiú és három leány, kivéve egy leányt, szép kort ért meg. A leányok közül Aranka volt a legkisebb, az én majdani nagyanyám. A család Gyulafehérváron élt, ahol Zsakó

István törvényszéki elnök volt. Amikor a kolozsvári törvényszékhez helyezték, 1892-ben házat vásárolt Kolozsváron a Petőfi, ma Avram Iancu, akkori nevén Külső-Torda utcában, amely az egykor Kolozsvárt körülvevő várárokra épült. Idővel ez meg is látszott a házon, ugyanis a várárok feltöltése miatt keletkezett földmozgás következtében repedések jelentek meg a falakon.

A Zsakó család belakta az utca felé nyíló ötablakos tágas belsejű tornácos házat. Ebben a házban élte le Zsakó Aranka egész életét, kivéve a torockói házban töltött nyári hónapokat. Szülei jó nevelésben részesítették, tizennégy éves korában Bécsbe küldték egy zárdaiskolába, ahol jól megtanult németül, megismerte a katolikus vallást, de mindemellett megmaradt jó unitáriusnak. Mikor hazajött, a házban is sok minden megváltozott, nem csak a staffirungos láda telt meg a padláson, hanem bevezették a házba a villanyt, a vizet, elkészült a csatornázás. Nem sejtették, hogy a monarchia utolsó békebeli éveit élvezték. Farsangkor kidíszítették a nagy ebédlőt, állt a házi bál, járták a keringőt, a csárdást, a francia négyest, a fiúk szmokingban, a leányok földig érő szoknyában. A zenetanár zongorázott, táncoltak, de nem volt duhajkodás, csak jó hangulat. Az ilyen események alkalmat adtak a fiataloknak az ismerkedésre, párválasztásra. Nagyapám, Mikó Lőrinc is gyakran látogatta a családot. A Mikóknak nem volt vagyonuk, csak diplomájuk, a legtöbbjük jogi doktorátussal rendelkezett. Őseik Bölonból származtak, unitáriusok voltak.

Az esküvőt szerény keretek között tartották meg a szalonnak nevezett belső szobában. Azután Bánffy-hunyadra költöztek. Nagyapám ott kapott járásbírói állást. Ott született meg első gyermekük, Mikó Imre, az én édesapám. Nagyapám rövid ideig Besztercén vállalt bírói állást, közben megszületett a kisleányuk, Jucika. Mikor kitört a világháború, nagyapámat be-

hívták katonának, és 1915-ben kivezényelték a frontra. A családi legenda szerint amikor elindult hazulról, felesége egy nagy és két kisebb rózsát tűzött a csákójára. A kisebbik lehullott, rossz előérzettel indult el. Azután hét évig nem látták egymást. Ezalatt kisleányuk hároméves korában meghalt torokgyíkban. Volt úgy, hogy másfél évig nem kaptak hírt az apáról, azután jött egy távirat: könnyű sérüléssel orosz fogságba esett. Aranka 27 évesen támasz nélkül maradt. Négy testvére, férje a fronton, szülei vidéken. Mikó Lőrinc 1922 áprilisában érkezett haza hathetes út után a transzszibériai vasútvonalon. Állás után kellett nézni. Nem volt könnyű, mert a bírói állásokat időközben betöltötték. Változtak a határok, változtak a törvények. Maradt hát az unitárius egyház ajánlata, hogy vállaljon titkári-tanácsosi állást. Nyugdíjba vonulásáig, tizennyolc éven át ott dolgozott, időközben főgondnoki tisztséget vállalt az egyháznál. Nagyapja, akit szintén Mikó Lőrincnek hívtak, az egyháznál szolgált egykor. Dombormű arcképe most is ott van a Dávid Ferenc imaterem falán.

Zsakó Aranka az első sorban jobbról a második

Visszaemlékezésemet azzal zárom, hogy nagyszüleimről sok szép kedves emléket őrzök. Nagyapám szelíd, békességre törekvő természetét szerettem. Nagyanyámnak, aki minden szigorúsága mellett szeretettel oktatott, nevelt minket, sokat köszönhetek, sokat tanultam tőle: tetteinkért a felelősség vállalását, megbízhatóságot, komoly munkát. Tőle tanultam, hogy első a kötelesség. Emlékük legyen áldott.

Boldogok a tiszta szívűek, mert ők meglátják az Istent...

Boldogság és hála járta át lelkünket ez év január 31-én, amikor mi, a Désfalvi Unitárius Nőszövetség vendégül láttuk magyarsárosi nőtestvéreinket. Már régebb készültünk, hogy meghívjuk a magyarsárosi nőszövetség tagjait egy nőszövetségi alkalomra hozzánk, hiszen nemrég minket is nagy szeretettel fogadtak. Örültünk, hogy elfogadták a meghívást, és minden erőnkkel azon voltunk, hogy egy kellemes estét varázsoljunk számukra.

Felemelő érzés volt együtt lenni, imádkozni, énekelni, beszélgetni. Szívünk pedig akkor telt meg igazán boldogsággal, amikor láttuk, hogy vendégeink is jól érzik magukat.

Egy kis műsorral készültünk, szavaltatok hangzotak el Szombathalvi Csongor tiszteletes vezetésével, majd ezt követően közös beszélgetésre került sor, melynek témája a becsületesség volt. Nőszövetségünk elnöke, majd vendég nőtestvéreink számoltak be az

elmúlt évbéli tevékenységeikről. A beszélgetések és beszámolók után elfogyasztottuk a finom vacsorát, majd meghallgattuk magyarsárosi nőtestvérünk, Udvari Margit óvónő beszámolóját a magyarsárosi farsangi szokásokról. A jókedv még tovább fokozódott, hiszen gyönyörű népdalok csendültek fel, amelyek még színesebbé tették az estét. Zárásként elénekeltük énekeskönyvünk 185. számú énekét, amelynek gyönyörű hangzása bizonyította, hogy tiszta szívből szól az ének Istenhez, akit magasztalunk és hálát adunk Neki, hogy megvalósulhatott e találkozás, boldognak érezhettünk magunkat és együtt lehettünk.

Boldogan tértünk haza otthonainkba, mert úgy éreztük, hogy magyarsárosi asszonytestvéreink is örültek a találkozásnak, boldogan és a viszontlátás reményében köszöntek el tőlünk. Köszönjük, hogy elfogadták a meghívást, és reméljük, hogy még sok hasonló alkalmat tölthetünk el egymással. Isten áldása legyen mindanyunkkal.

KIS EDIT
MOLNÁR ENIKŐ

Felhívás

Kérjük, éljen a törvény adta lehetőséggel, és személyi jövedelemadójának 2%-át ajánlja fel az Unitárius Nők Országos Szövetségének támogatására.

A szervezet következő adatait a 230-as, illetve a 200-as úrlapra kell beírni:

Denumire entitate nonprofit: ASOCIAȚIA
FEMEILOR UNITARIENE DIN ROMANIA (AFUR)

Cod de identificare fiscală: 9343746

Cod bancar (IBAN):

RO47BTRL01301205921439XX

Az úrlapok leadási határideje a helyi pénzügyi hivatalokban: május 25.

AZ UNOSZ VEZETŐSÉGE

IFJÚSÁGI OLDAL

Egyházköri ifjúsági híreink

Az elmúlt időszakban számos helyen köri találkozó, illetve egyetlátogató körutak zajlottak. A köri képviselők minden eseményről beszámoltak.

Küküllő

Február 8–10. között zajlott a Küküllő köri körút. Programként először egy rejtvényvel indítottunk, amit játékok követték, és bemutattuk az ODFIE éves rendezvényeit. Három nap alatt hét egyetlet látogatt meg kilencfős csapatunk: Désfalva volt az első állomás, ahol tizenhárom egyetlet fogadott. Elmondásuk szerint általában hetente találkoznak, ez meg is látszott abban, hogy hogyan teljesítették a közös feladatokat. A szállásunk a papi lakon volt, ahonnan

másnap ellátogattunk Szőkefalvára. Itt négy egyetlet és a tiszteletes asszony fogadott. Egyletezni ritkán szoktak, de a játékokban jól teljesítettek, mivel gyorsan ráhangolódtak az együttműködésre. Utunkat Küküllődombó felé vettük, itt tizenhárom fős lelkes csoport fogadott, igazán jó hangulatú estét zártunk. Másnap a dicsőszentmártoni egyetlet kerestük fel, majd Magyarsárosra látogattunk el, ahol hét személy fogadott. Sikeres körutat zártunk, köszönjük a fiataloknak, hogy fogadták a csapatunkat.

Pataki Bandi Izabella és Molnár Sári

Székelyudvarhely

A Székelyudvarhely köri találkozó február 8–10. között zajlott Gyepesben, ahol a határtalan jókedv jellemezte a hétvégénket. A pénteki napot kötetlen tevékenységekkel kezdtük: játszottunk ismerkedős játékokat, tapsolós játékot, én székem...-et, kacsintóst, s eközben megjött mindenkinek a kedve, elkezdtek kialakulni a kisebb baráti társaságok, de törekedtünk a közös programokra, hogy ne történjen klikkesedés.

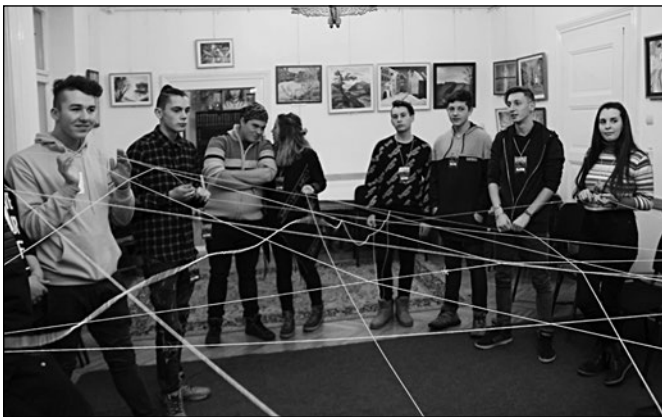
Ezután megnéztünk egy filmet, majd Antonya Ilona gyakorló teológiai hallgató éjjeli áhítatával zártuk az estét. A szombat előadással kezdődött: Andorkó Attila kénosi tiszteletes mutatta be az elsősegélynyújtás fortélyait, ezt követte Antonya Ilona előadása az emberkereskedelemlről, mindenki érdeklődését felkeltette. A napot Szabó Attila *Isten nem lustálkodni teremtette az embert* című prezentációja zárta, aminek témája a sport, főként futás és hegymászás. Az estét egy hangulatos, sok nevetéssel teli, éneklős játékkal zártuk. Összességében egy szűk körű, épp ezért jól sikerült rendezvényben volt részünk.

Január 4–5. között zajlott körünkben az egyetlet körút, amelynek során hét egyetlet látogattunk meg. Első nap ellátogattunk az udvarhelyi SZIJUK-hoz, ahol tizennégyen fogadtak bennünket. Következő megállónk a gyergyószentmiklósi egyetlet volt, ahol bár csak néhány egyetletes jött el, mégis nagyon jó volt a hangulat. Este az almásiakkal egyleteztünk. Jópár konfirmándus is eljött élete első egyletére, megtudhatták, mi is az ODFIE, és egy jót játszottak velünk. Másnap reggel innen indultunk tovább. Első megállónkon a homoródszentpáli nyolc egyetlet nagy szeretettel várt bennünket. A SZIA (Szentpéteri Ifjúsági Alakulat) következett, körülbelül tíz fiatal volt jelen, nagyon kedvesen fogadtak, még egy kis tacsó is csatlakozott hozzánk, aki még Városfalvára is elkísért minket. A négy helybéli egyetletessel játszottunk, beszélgettünk, majd elindultunk az utolsó megálló felé, Oklándra. Itt volt a legtöbb fiatal, sokan most látogattak el először egyletre. Mindegyik egyletnél körülbelül másfél órát töltöttünk, különböző szórakoztató játékokat játszottunk, ismertettük a 2019. évi programokat, és tanácsot adtunk, hogyan működhetne jobban az adott egyetlet.

Szabó Zsuzsanna és Vetési Eszter

Maros

Január 7-én, hétfő este startolt az idei évben az első körü rendezvényünk, a körü találkozó. Összesen 28 fiatal gyűlt össze a marosvásárhelyi Bolyai téri egyházközségnél, hogy közösen valami változást hozzanak saját és társaik életébe. Idei témánk a Forr/a/dalom volt, mely kapcsán beszélgettünk a személyes forradalmainkról, az egyletes életben dúló forradalmakról, valamint a nagy, világrengető eseményekről is. Hétfő délután 5 órakor érkeztek a résztvevők a helyszínre. Találkoztunk szabádiekkal, székelykáliakkal, csikfalvaiakkal és vásárhelyiekkel is. Rövid elrendezkedés után megnyitóval és pár szabály tisztázásával kezdtük meg rendezvényünket. Néhány ismerkedős és összerázó játék után az ügyes fiatalok pizzát ehettek vacsorára. Este választható programok voltak. Reggel, a reggeli és a jó kis energizáló torna után neki is vágtunk a javának. Egy érdekes bemutatót hallhattunk a Red Bull Pilvaker mozgalomról, amelyből a fiatalok megláthatták, az összefogás nagy dolgok megvalósítására tesz képessé. Egy rövid szünet után egyletes célokat és körü célokat kerestünk, amelyeknek

elérésén minden egylet a mai napig szorgosan dolgozik. A forradalom szót kiscsoportokban beszéltek meg, és a fiataloktól azt is megtudtuk, melyek a mindennapi forradalmaink, és mivel verhetjük le őket. Egy kiadós ebéd után forradalmárok vetélkedőjébe kezdtünk, ahol a csapatok kreativitási, ügyességi, dalfelismerő és általános műveltségi versenyekben mérték össze erejüket. Mindegyik csapat bizonyította ügyességét, és alapvetően nagyon jól szórakoztunk. Vacsora után színre lépett a béke, egy kicsit elcsendesültünk, egy kicsit megpihentettük lelkünket. Másnap, reggeli után, lezártuk rendezvényünket, és megköszöntük a részvételt. Úgy gondoljuk, sikeres rendezvényt tudhattunk magunk mögött, amelyben nagyon sokat tanultunk mi, szervezők, és remélem, a résztvevők is. Világot megmentő forradalmat talán nem indítottunk, de mindannyian valamennyire változtattunk magunkon, a világhoz való viszonyulásunkon.

Kondert Zsuzsanna és Gyórfy Lóránd

Székelykeresztúr

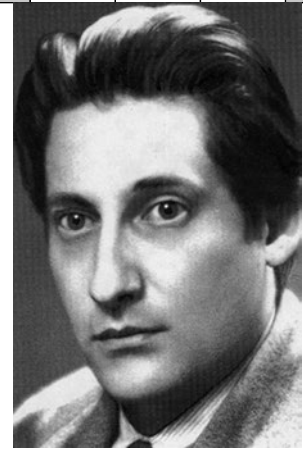
A székelykeresztúri egyházközségben február 15–17. között körutaztunk, kilenc egylethez látogattunk el hétfős csapatunkkal. Mindegyik egyletnél másfél órát töltöttünk, mindenhol egy bemutatkozásos játékkal kezdtünk. Ezután az egyleteseknek lehetőségük volt több dolgot megtudni a körutas csapatról és az ODFIE-ről. Ehhez a Kahoot internetes alkalmazást használtunk. Ezután újabb játékok következtek, végül bemu-

tattuk az ODFIE-s rendezvényeket, és a legtöbb helyen nagy érdeklődést mutattak az egyleteseket a rendezvények iránt. Első nap a székelykeresztúri egyletet látogattunk meg, itt népes társaság fogadott, pontosan tizenhárom egyletes. A második nap Korondon kezdtünk, ahol nyolcan fogadtak, köztük néhány tapasztalt egyletessel, akik már sok rendezvényen vettek részt. Ezután Firtosváraljára mentünk látogatóba, ahol ötön voltak, és mind friss egyletesek. Itt figyelembe vettük, hogy még nem vettek részt országos rendezvényen és többet beszélünk az eseményeinkről. A harmadik megállónk ezen a napon Kobátfalva volt, ahol heten vártak bennünket. Itt nagyon könnyen ment az ismerkedés, és minden játékot nagyon nagy lelkesedéssel játszottak. A következő a szentábrahámi egylet volt, az egyletesek itt voltak a legközvetlenebbek és a legfelszabadultabbak. A napunk utolsó állomása Kissolyos volt, ahol ötön fogadtak. Annak ellenére, hogy ekkor már nagyon késő volt, mégis élveztük a játékokat, és gyorsan elrepült az idő. A harmadik nap a bencédi egylethez mentünk először, ahol négy egyletes fogadott, ahol a játékoknak köszönhetően hamar eltelt az idő. A nap második megállója Gagy volt, itt a négy egyletes mellett a tiszteletes úr is részt vett a körutas csapat fogadásában. Örömmel láttuk, hogy hosszú idő után először a gagyai egylet is fogadta a körutas csapatot. Körutunk utolsó helyszíne Kadács volt, ahol négy kedves és barátságos személy fogadott. Számunkra nagyon jó élmény volt a körút, öröm volt megismerkedni a sok új egyletessel.

Vajda Richárd Domokos és Egyedfi Tamás

	Az író regénye	Idegen eredetű női név	Az első nő	Éjfélig	Vörösmarty kis eposza	Az ügyész emeli	Régimódi	A sugár jele	A kimonó öve	Szintén ne		Katafalk	Becézett Ulrich	Magyar település	Az író kisregénye
Az író regénye											Ajakpirosító Az író kisregénye				
Idegesítés								Ajtót téglákkal lezár Az utcára érkezik							
Görög betű				Ott kint népiesen ...-bottlás						Jókai hősnője Zeusz kedvese					
Liba mondja			Centiméter Annak párja			Magatok Svéd autójel			Csernátón vára Királyi szék				Csak közepen! Határrag		
Nagy természetű					Az újságírás morálja A panasz szava										
Forraszt						...korcsolya sportszer Apró ólomgolyó				Nem ismer be Kétféltű állat					
Pelé csapata volt			Lop Iljuszín gépjele				A dinamit atyja Tétel							Francia sziget Taszít	
Olasz autójel		Lovat lop Megölel						Például: Lajos Becézett János				Tartó E nap			
Háromszéki falu					Méhcsapat Övezet				Vízben tisztító Szikladarab						
Kút széle!			Takarmányrakás Férfinév												Kálium vegyjele
Erdélyi Kárpát-Egyesület				Kotta-részlet! Járom			A szebbik nem Biztat			Herceg, királyfi, franciás szóval					
Ragadozó halfajta						Mutató szó Lada-típus			Foszfór vegyjele Háromszéki község						
Fűszer								Szolgája van Lenti helyre							
Jó barát, haver					Valódi Féllalak!										
Kiállítás a bika-riadalon				Legendás angol sziget Nulla											
Óra közepe!		Az író elbeszélés-kötete (1942)													

120 éve, 1899. március 13-án született Kodolányi János író. (Elhunyt 1969-ben, 50 éve.)

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

Kiadja a Magyar Unitárius Egyház, Kolozsvár
Alapítási év: 1888. Új sorozat (1990-től)

Szerkesztőség: dr. Czire Szabolcs főszerkesztő, dr. Andorkó Júlia Eszter szerkesztő

Munkatársak: Asztalos Klára (Nők Világa), Barothi Brigitta (ifjúsági oldal), Bíró Sára (híroldal), Czire Alpár (fotó), Forrai Tibor (keresztrejtvény), Nagy Henrietta (gyermekoldal), Szabó László (Szeretetszolgálat)

Tördelés: Virág Péter. Olvasószerkesztő: Dénes Gabriella

Készült a kolozsvári Idea Nyomdában.

A szerkesztőség postacíme: 400105 Cluj, B-dul 21 Decembrie 1989 nr. 9. tel./fax: (0)264 593 236/(0)264 595 927

kozlony@unitarius.org

A lapszám megjeleníthető: kozlony.unitarius.org

Lapterjesztés és adminisztráció: **Gáspár Péter** és **Mezei Melinda**. A lapok kiszállításával kapcsolatos felvilágosítás: **Verbum Egyesület, Gál György Attila**, tel.: 0264 596 478

A kéziratok szerkesztőségbe érkezésének határideje: a tárgyhoz előtti hónap **15-e**. Kéziratokat nem őrzünk meg, és nem küldünk vissza. Közlésre szánt fényképeket kérésre visszaküldünk. A lapban közölt írások nem tükrözik feltétlenül a szerkesztőség nézeteit.

ISSN 1220-8418

Barangoló Isten országában

Kedves Barangolók!

Szeretettel köszöntelek benneteket a tavasz első hónapjában, a rügyfakasztó márciusban. Azt hiszem, nem véletlenül választották ezt a hónapot az 1848-as ifjak, hiszen akkor és most is a lendület, a frissesség, az erő minden tavaszban ott lapul, és a rügyekben, a jó kedvünkben felfedezhetjük. Ilyenkor emlékezünk és egy napra huszárok vagy kokárdát készítő lányok leszünk. Bizonyára már sok mindent tudtok az 1848-49-es szabadságharcról, hiszen tanítóitok vagy pap bácsitok, pap nénitek biztosan mesélt erről, de mi is készültünk nektek néhány feladattal, amelyek a szabadságharcra emlékeztetnek. Fogadjátok szeretettel, és ne feledjétek: be is küldhetitek, hogy megajándékozhatunk benneteket!

Thali Kálmán: Föl, föl, vitézek!

Föl, föl, vitézek a csatára,
A Szent Szabadság oltalmára,
Édes hazánkért hősi vérünk
Ontjuk, hullajtjuk nagy bátran, míg élünk.

Föl, föl, látjátok lobogómat,
Indulj utánam, robogó had,
Zeng, dörg az ágyú, csattog a kard,
Ez lelkesíti csatára a magyart.

Híres Komárom be van véve,
Klapka György a fővezére,
Büszkén kiáll a csatatérre,
Hajrá huszárok! Utánam, előre!

A kokárdáról

A magyar nemzeti zászló színeiből hajtogatott kitűzött egész Európában a francia forradalom tette „divatossá”. A párizsi események ihlethették meg Szendrey Júliát is, amikor 1848. március 15-én megvarrta és Petőfi mellére tűzte a ma ismert kokárdák első példányát. De vajon hogy is kell helyesen varrni a kokárdát? Bizonyára ti is úgy varrjátok, hogy a piros szín van kívül, de valójában a zöld kellene kívül legyen. Olvassátok el egy történész szavait, aki elmeséli, hogy miért: „Az eredeti szabály szerint a kokárdán a színek mindig belülről kifelé olvasandók, a zászló felső része kerül a kitűző belsejébe, az alsó része pedig a külső szélére. Szendrey Júlia Petőfinek készített kokárdáján

viszont az olasz színek sorrendje figyelhető meg. Valószínűleg már a forradalom idején is használtak téves kokárdákat, nem mindenki tudhatta, hogyan kell helyesen hajtogatni. Manapság a téves történelmi berögződések és a hagyomány miatt legtöbbször a piros van kívül és a zöld belül.”

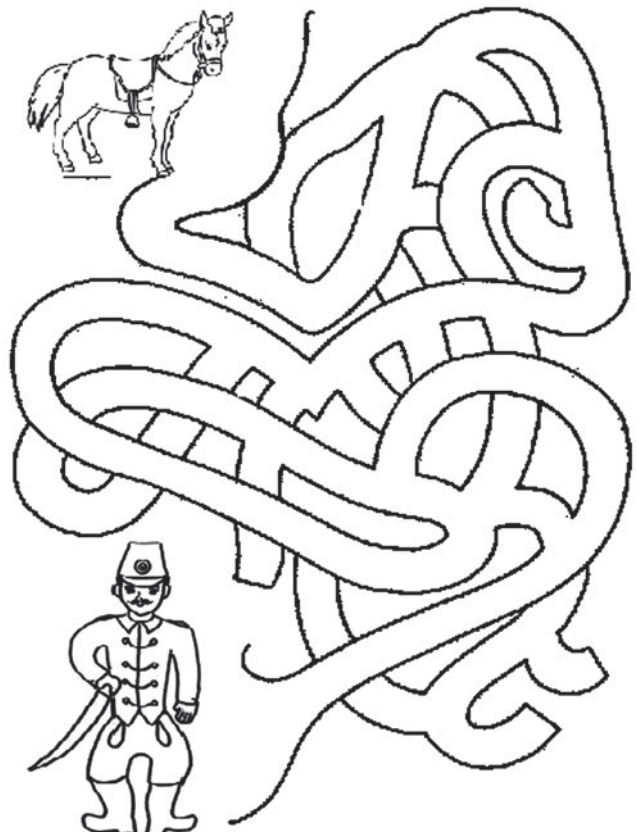
Feladat

Társítsd a neveket a hozzájuk tartozó jellegzetes tárggyal vagy fogalommal!

1. Gábor Áron	(S) lépcsője
2. Petőfi Sándor	(B) kalapja
3. Kossuth Lajos	(SZ) rézágúja
4. Ferenc József	(G) serege
5. a márciusi ifjak	(A) Nemzeti dala
6. a Nemzeti Múzeum	(Á) kormánya
7. Batthyány Lajos	(D) Tizenkét pontja
8. Bem apó	(A) nagy bajusza

Ha jól dolgoztál, a jellegzetes tárgyak előtti betűkből kiolvashatod, miért harcoltak a márciusi ifjak.

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8.

Unitáriusok a Házsongárdban

• 2018. december 13-án, a Vallásszabadság Házában zajló VI. Adventi Könyvvásár keretében ismerhette meg a nagyérdemű Gaal György *Unitáriusok a Házsongárdi temetőben* címet viselő kötetét.

E kiadvány kerek számokhoz kapcsolódik, hiszen 2018. február 16-án ünnepelte a szerző 70. születésnapját, a könyv pedig a Keresztény Magvető Füzetek sorozat 50. darabja. A szerzőt aligha kell bemutatni: valószínűleg mindannyiunk könyvespolcán ott van Gaal György legismertebb művei.

1988 őszén, elsőéves papnövendék koromban seperűvel, ásóval és kapával felszerelve vonultunk ki társaimmal a Házsongárdi temetőbe, hogy a reformáció ünnepére példás rendben legyenek unitárius nagyjainak sírjai. A senior fő- és jószágvesztés terhe alatt bízott meg a munkával, de becsületére legyen mondva, ő is velünk dolgozott. Nem is lehetett volna ez másként, hiszen dr. Erdő János professzor közmondásos igényességét ismerve, a temetőtakarítást igyekeztünk a lehető legjobban végezni. Minden esztendőben október 31-én az ő vezetésével és egyházi előljáróink társaságában megkoszorúztuk unitárius nagyjaink sírját. Ő volt az, aki figyelmünkbe ajánlotta Gaal György tanár úrnak az 1972-es *Korunkban* megjelent *Házsongárdi Panteon* című tanulmányát. Ekkor kezdtem el ismerkedni azok nevével, akik valamikor a mai Vallásszabadság Házában laktak és azokéval is, akikről ez a könyv szól. Diákként így irányult figyelmünk a Házsongárdra, először csak az unitáriusok érdekeltek, aztán lassan a Panteon többi lakója is.

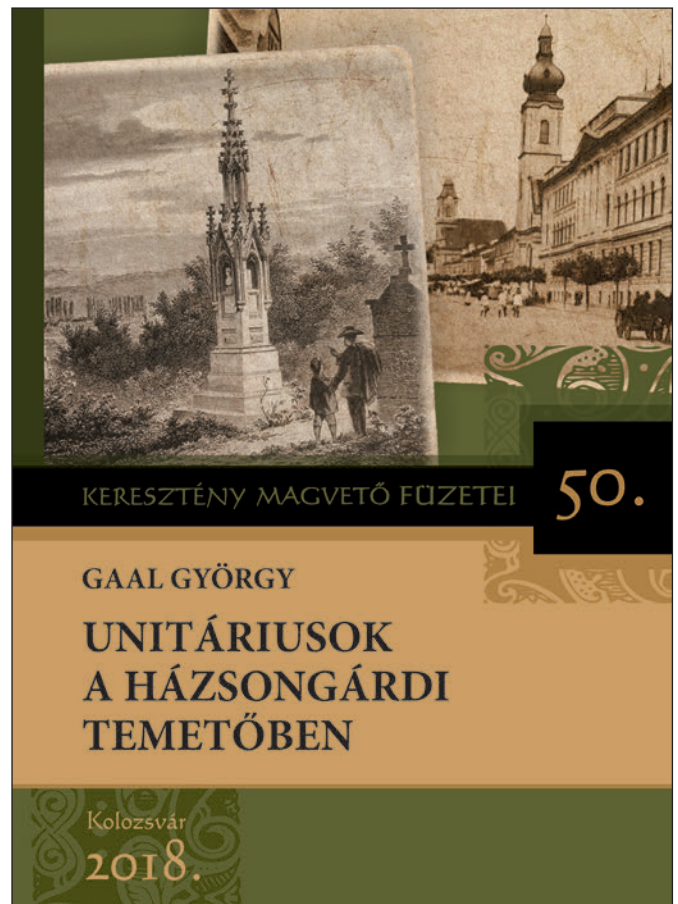
A kötet megidézni a 16. századi Kolozsvárt: a város unitáriussá válásának, a főtérségi templom és cintermék felépítése után a Házsongárdi temető megnyitásának körülményei mellett azt is megtudhatjuk a munkából, hogy mióta nevezzük Házsongárdnak a temetőt.

Minden olvasónak nagy szeretettel ajánlom, de kiemelten az unitárius teológiai hallgatóknak, azzal a megjegyzéssel, hogy ez nem egyháztörténelem, hanem annál sokkal több. Egyházunk történetét pontosan azokból az eszme- és művelődéstörténeti adatokból tudjuk összeállítani és főként megérteni, amelyeket a tanár úr ebbe a könyvbe is bedolgozott. A roppant szövevényes családi, rokoni egyházi és politikai viszonyok ismerete nélkül soha nem fogjuk megérteni, mi és miként történt 50, 100 vagy 450 évvel ezelőtt. Ami-

kor a kiadvány szerkesztésén és a névmutatón dolgoztam, nemcsak nagy áldozatok árán megmentett síremlékeket láttam magam előtt – illesse érte köszönet a Házsongárd Alapítványt és vezetőjét, Tőkés Erzsébetet –, hanem meglevenedett egy város és felekezet története, hús-vér emberek vonultak fel előttem eredményekkel és gyarlóságaikkal, sokszor töltött el a büszkeség, hogy milyen kiváló embereket adott felekezetünk a magyar kultúrának. Bevallom, néha röstelkedtem egy-egy név láttán, de ők is a mieink és részei immár közös történelmünknek.

A tanár úr könyvét és az ezt kiegészítő térképet, névjegyzéket és felvételayagot kézbe véve nem hiszem, hogy lesz majd olyan unitárius, aki eltéved a Házsongárdi temetőben, és nem találja valamelyik jelesünk sírját, ezért is ajánlom nagy szeretettel ezt a kötetet híveinknek.

KOVÁCS SÁNDOR

Abonyi György, a Gondviselés Segélyszervezet magyarországi önkéntese (Békásmegyér-Ófalu), **Bordás Beáta** művészettörténész (Kolozsvár), **Farkas Orsolya** iskolalelkész (Székelykeresztúr), **Gazdag Ildikó**, a Gondviselés Segélyszervezet háromszéki fiókszervezetének elnöke (Sepsiszentgyörgy), **Kis Edit** nyugdíjas (Désfalva), **Kovács Sándor** teológiai tanár (Kolozsvár), **Lőrinczi Botond** lelkész (Városfalva), **Moldován-Szeredai Noémi** lelkész (Csekefalva), **Molnár Enikő** elárusító (Désfalva), **Nagy Norbert** teológiai hallgató (Kolozsvár), **Nagy-Mátéfi Tímea** lelkész (Énlaka), **Rácz Mária** segédlelkész (Kolozsvár), **Sándor Krisztina** politológus (Csíkszereda), **Szabó Előd** lelkész (Ürmös), **Szombatfalvi Csongor** lelkész (Désfalva)